GOVERNMENT OF KARNATAKA

NCERT

आनंददायी गणित

Joyful Mathematics

Part - 2

Class

मराठी माध्यम

MARATHI MEDIUM

© KSEEBS NOT TO BE REPUBLISHED

विद्यया ऽमृतमश्नुते
एन सी ई आर टी
NCERT

राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद्
NATIONAL COUNCIL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING

Karnataka Textbook Society (R.)
6th Cross, Malleshwaram, Bengaluru - 560 003.

अनुक्रमणिका

C4M8U3

प्रकरण 7	राणीची भेटवस्तू (मोजमाप)	1-12
प्रकरण 8	एकत्र करणे आणि वाटणे (गुणाकार आणि भागाकार)	13-27
प्रकरण 9	हा कोणता ऋतू आहे? (कालमापन)	28-42
प्रकरण 10	जत्रेतली मजा (पैसे)	43-52
प्रकरण 11	माहिती हाताळणे	53-59
	कोडी	60-67

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

7 राणीची भेटवस्तू

N6Z1L9

चला वाचूया.

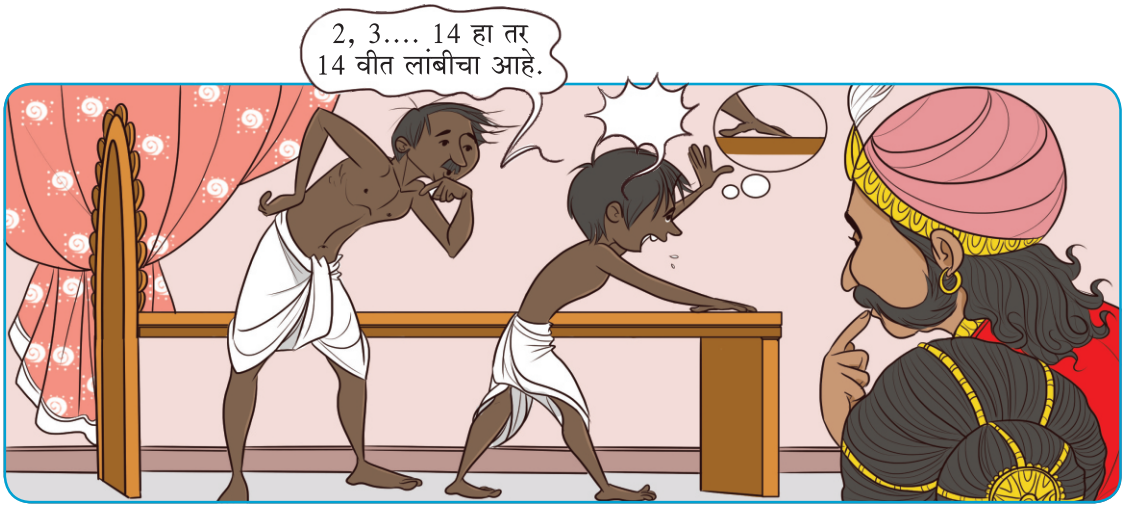
एकदा राजा जगदीप यांना आपल्या राणीसाठी एक सुंदर नक्षीदार पलंग तयार करून घ्यायचा होता. त्यासाठी त्यांनी शहरातील सर्वात कुशल सुताराला बोलविले.

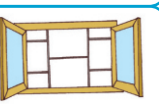
सगळेजण गोंधळात पडले, अगदी राजासुद्धा.

हा गोंधळ निस्तरण्यासाठी मंत्र्यांनी कोणते स्पष्टीकरण दिले असावे, यावर चर्चा करा.

चला करून बघूया.

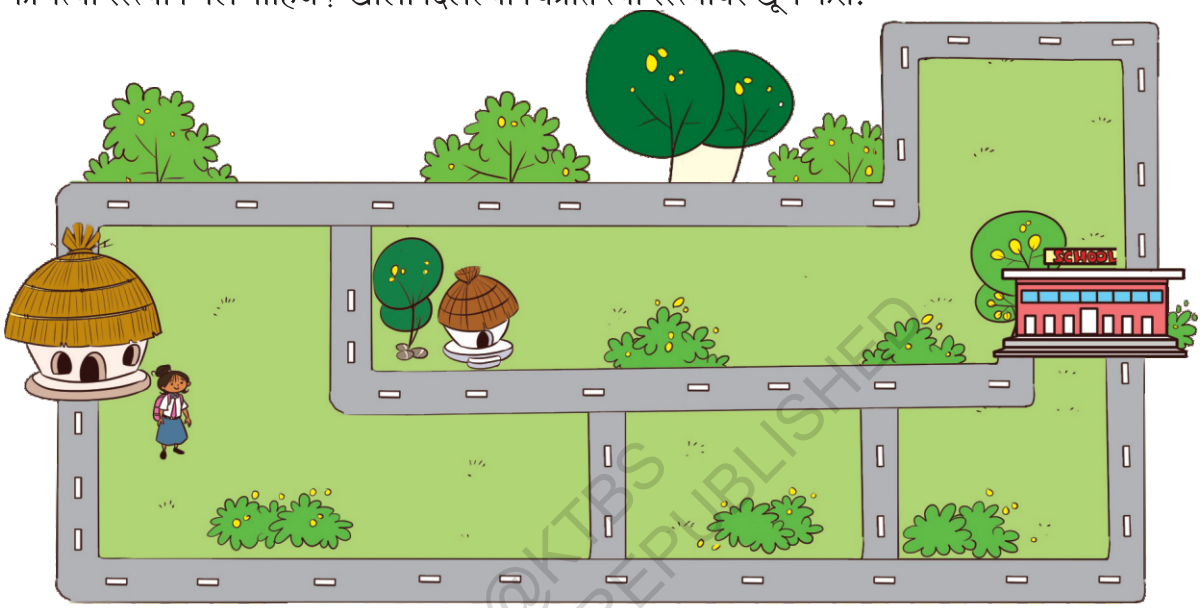
खालील वस्तूंची लांबी मोजण्यासाठी तुमच्या पुस्तकाचा उपयोग करा .

वस्तू	अंदाजे लांबी	प्रत्यक्ष लांबी
बाक 		
फळा 		
खिडकी 		

NOT TO BE REPUBLISHED

चला, करून बघूया.

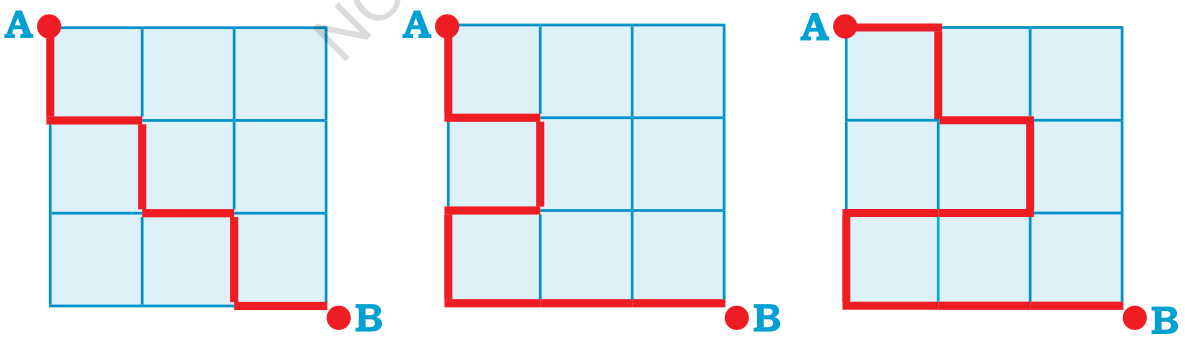
कविता घराकडून शाळेकडे चालली आहे. तिला उशीर झाला आहे. शाळेत लवकर पोहोचण्यासाठी तिने कोणत्या रस्त्याने गेले पाहिजे ? खाली दिलेल्या चित्रात त्या रस्त्यावर खूण करा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला, करून बघूया.

A पासून B पर्यंतचा सर्वात लांबचा मार्ग निवडा .

तसेच A पासून B पर्यंतचा सर्वात जवळचा मार्ग निवडा.

दोरा वापरून त्यांनी निवडलेल्या रस्त्याची पडताळणी करण्यास मुलांना प्रोत्साहन द्या. लांबी मोजण्यासाठी एकमेकांना मदत करायला सांगा.

किती ठोकळे ?

मी ठोकळे एकावर
एक रचते आणि माझ्या
खेळण्यांची उंची मोजते

NOT TO BE REPUBLISHED

गाळलेल्या जागा भरा.

A. जिराफाची उंची ..... ठोकळे इतकी आहे.

B. ..... 7 ठोकळे उंचीचा आहे.

C. माकडाची उंची ..... ठोकळे इतकी आहे.

D. ..... 5 ठोकळे उंचीचा आहे.

चला करून बघूया.

तुमचा हात किती लांब आहे? खाली दिलेल्या जागेत तुमच्या हाताचा तळवा गिरवून काढा आणि किती रेघा होतात ते मोजा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

योजना कार्य

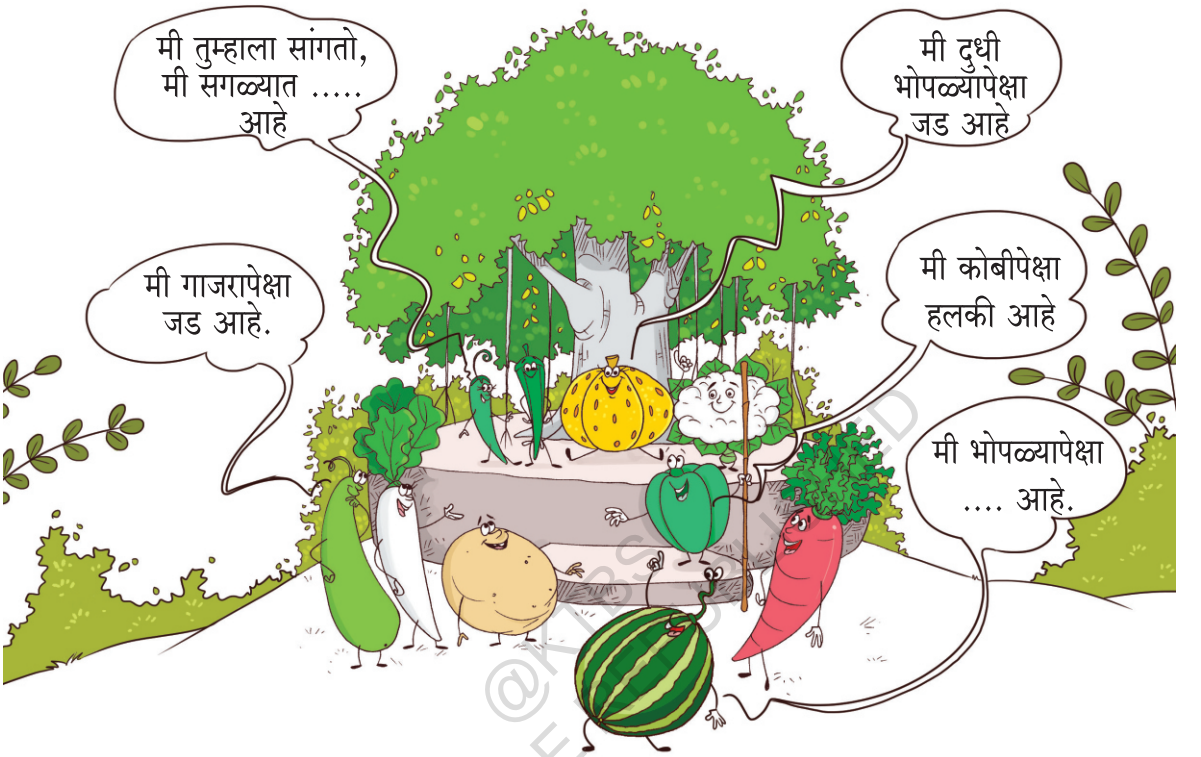
तुमच्या आवडीचे कोणतेही साधन (खोडरबर, ठोकळा, पेन्सिल) वापरून खालील वस्तूंची लांबी मोजा. मापाची नोंद करा.

- तुमच्या घरातली कुठलीही भिंत
- तुमचा पलंगाची लांबी
- दरवाजाची लांबी

भोपळ्याची चावडी

चित्र बघा आणि कोणत्या भाज्या इतर भाज्यांपेक्षा वजनाला हलक्या किंवा जड आहेत त्याची तुलना करा .

तुम्हाला काय वाटते, कोणाचे वजन जास्त असेल– भोपळा की कलिंगड ? चर्चा करा.

रिकाम्या जागा भरा.

A. टरबूज गाजरापेक्षा जड आहे.

B. ढोबळी मिरची ..... पेक्षा हलकी आहे.

C. ..... हे ..... पेक्षा जड आहे .

D. ..... हे .....पेक्षा हलके आहे .

E. ..... सर्वात जास्त वजनदार आहे.

F. ..... वजनाला सर्वात हलकी आहे.

@KBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला करून बघूया.

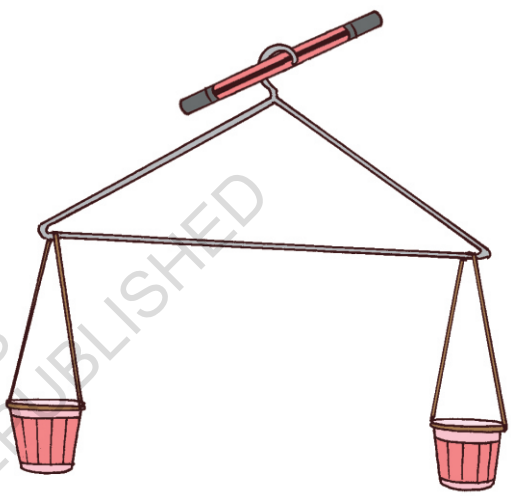
तुमच्या आजूबाजूच्या कांही वस्तू गोळा करा. त्यातील वजनाला सर्वात हलकी आणि सर्वात जड वस्तू वेगळी करा. वजनाच्या चढत्या क्रमाने सर्व वस्तू मांडा.

कोणती वस्तू हलकी आहे आणि कोणती जड हे तुम्हाला कसे कळते ?

तुमचा तराजू तुम्हीच तयार करा.

कागदी कप, दोरा आणि चित्रात दाखवल्याप्रमाणे एक हँगर यांचा उपयोग करून तराजू तयार करा. आता खोडरबर, चेंडू, मणी, पेन्सिल, रंगीत खडू इ. पैकी कोणत्याही दोन वस्तूंची तुलना करून कोणती वस्तू जड आहे ते बघा.

चला करून बघूया.

सर्वात वजनदार वस्तूला ◯ गोल करा.

A.

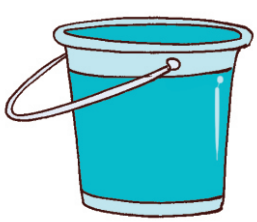

B.

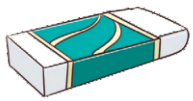
@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

सर्वात हलक्या वस्तूला ◯ करा.

A.

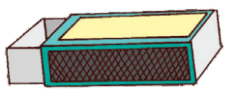

B.

चला विचार करूया.

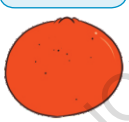
✓ तराजूचे पारडे ज्यामुळे खाली जाईल अशा भाज्या आणि फळांवर बरोबरची खूण करा, वजनाला हलक्या असणाऱ्यांना (L) आणि जड असणाऱ्यांना (H) अशी खूण करा.

A.

H

B.

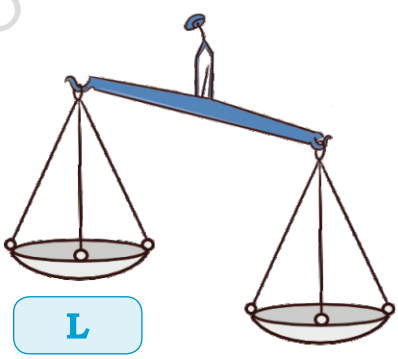

C.

D.

L

H

L

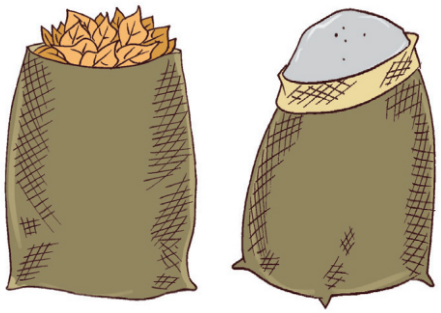

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला करून बघूया.

सारख्या आकाराच्या दोन कागदी पिशव्या घ्या. एकीमध्ये वाळू आणि दुसरीत वाळलेली पाने भरा. त्यांच्या वजनाबद्दल चर्चा करा. (कोणती पिशवी जड आहे).

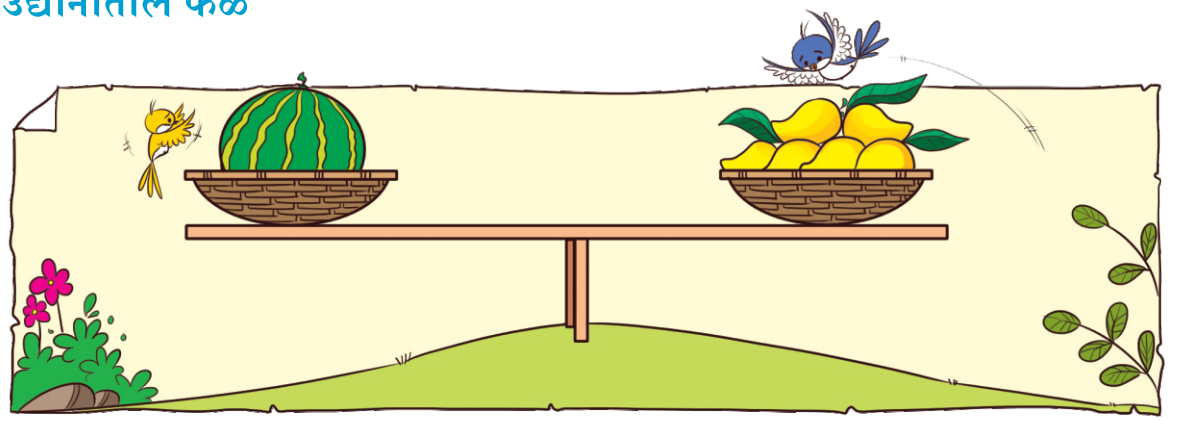
खालील चित्रे पहा आणि त्यातील माणसे जे वेगवेगळ्या प्रकारचे तराजू वापरत आहेत त्याची चर्चा करा.

✓ तुम्ही जे तराजू यापूर्वी पाहिले आहेत, त्यांच्यावर ☑ अशी खूण करा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

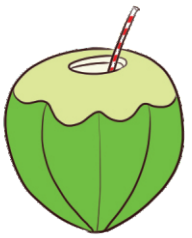
उद्यानातील फळे

कलिंगड आणि आंब्याला सी-सॉ खेळायचे होते. कलिंगड एका बाजूला बसले, पण त्याला वर येताच येईना. त्याचा मित्र आंब्याने इतर आंब्यांना बोलावले आणि आपल्या बाजूला बसविले.

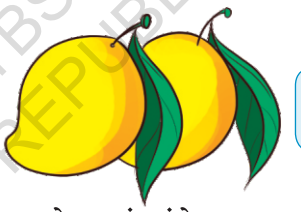
A. किती आंबे कलिंगडाला तोलू शकतात? वर दिलेल्या चित्रावरून शोधून काढा.

B. किती नारळ कलिंगडाला तोलू शकतील जर.

एका नारळाचे वजन

=

दोन आंब्यांचे वजन

योजना कार्य

तुमचे कुटुंबीय किंवा मित्रमंडळींपैकी अशा लोकांची नावे सांगा जे तुमच्या मते

A. साधारण तुमच्याएवढ्याच वजनाचे असतील _____

B. तुमच्यापेक्षा जास्त वजनदार असतील _____

C. तुमच्यापेक्षा कमी वजनदार असतील _____

तुम्हाला तुमचे वजन जिथे तपासता येईल, अशी ठिकाणे शोधा. तुमचे वजन किती आहे?

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

विद्यार्थ्यांना त्यांच्या अवतीभोवती असणाऱ्या वस्तूंचे वजन इतर वस्तूंच्या तुलनेत किती असेल याचा अंदाज लावायला प्रोत्साहन द्या.

लिंबू सरबत करू या.

रघू आणि त्याच्या मित्रांनी रघूच्या आजीसाठी लिंबू सरबत केले.

1 पेलाभर लिंबू सरबत करण्यासाठी त्यांनी खालील पदार्थ वापरले.

A. पाणी – 1 पेला

B. साखर– 1 चमचा

C. लिंबू रस– 2 चमचे

D. मीठ– चिमूटभर

आता रघूला स्वतःसाठी आणि त्याच्या दोन मित्रांसाठी लिंबू सरबत करायचे आहे. त्याला 3 पेले भरून लिंबू सरबत करावे लागेल. तेवढे लिंबू सरबत करण्यासाठी लागणाऱ्या साहित्याचे प्रमाण लिहा.

पाणी: ☐ पेले | **साखर:** ☐ चमचे

लिंबू रस: ☐ चमचे | **मीठ:** ☐ चिमूट

शोधून काढा.

तुमच्या घरात केल्या जाणाऱ्या पेय पदार्थांची नावे सांगा. तुमचे आवडते पेय तयार करण्यासाठीचे साहित्य काय असते ते शोधा आणि खाली लिहून काढा. तुमच्या आवडत्या पेयाचे नाव .....

साहित्य	प्रमाण

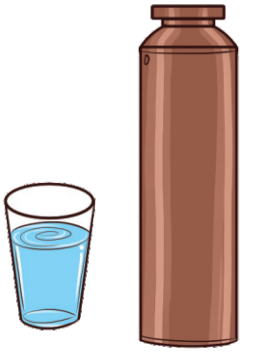
@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

शोधून काढा.

रघूच्या बाटलीत 4 पेले भरून पाणी मावते.

A. तुमच्या बाटलीत किती पेले पाणी मावते ?

B. तुमच्या मित्राच्या बाटलीत किती पेले पाणी मावते ?

C. तुमच्या मित्राची बाटली तेवढ्याच जास्त/कमी पेले पाण्याने पूर्ण भरते ?

तुमच्या अशा मित्राचे नाव सांगा ज्याच्या बाटलीत –

A. तुमच्या बाटलीइतकेच पाणी मावते.

B. तुमच्या बाटलीपेक्षा कमी पाणी मावते.

C. तुमच्या बाटलीपेक्षा जास्त पाणी मावते.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

योजना कार्य

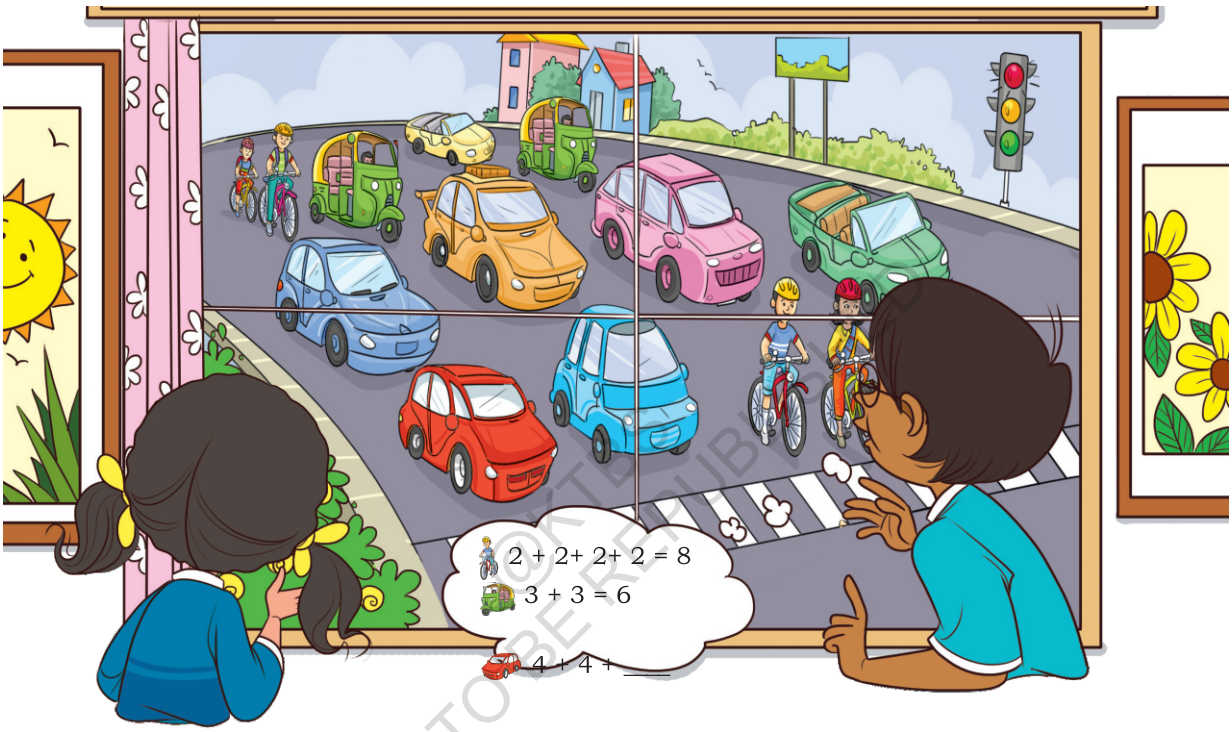
जलतरंग हे वाद्य तयार करण्यासाठी 5–7 सारखे पेले किंवा वाट्या घ्या. त्या पाण्याने कमी-जास्त भरा. प्रत्येक पेला किंवा वाटीवर चमच्याने हलकेच आघात करा आणि प्रत्येकाचा आवाज कसा येतो ते ऐका. पेले किंवा वाट्यांच्या वेगवेगळ्या भागांवर चमचा हलकेच मारून आवाजातला फरक समजून घ्या.

आपल्या आयुष्यातील पाण्याचे महत्त्व आणि त्याच्या उपयोगांबद्दल चर्चा करा. पाण्याचा योग्य वापर आणि पाण्याचा अपव्यय टाळण्याविषयी चर्चा करा.

8 जमविणे आणि वाटणे

U1M3A5

© NCTE NOT TO BE REPUBLISHED

तू काय बघत आहेस?

रिक्षा आणि सायकलींची चाके मोजून मी त्यांच्या चाकांची एकूण संख्या किती ते काढत आहे. पण चारचाकी गाड्यांची चाके मला मोजता आली नाहीत कारण त्या आधीच निघाल्या होत्या.

बरं. मी तुला ते कसे शोधून काढायचे ते सांगते. 7 चारचाकी गाड□या होत्या आणि प्रत्येक गाडीला 4 चाके असतात. म्हणून चाकांची एकूण संख्या 7 वेळा 4 म्हणजे 28.

तू हे कसे केलेस रम्या, मला सांगशील का?

वाहतुकीचे नियम पाळण्याची आवश्यकता याविषयी मुलांशी चर्चा करा.

चला करून बघूया.

4 सायकली आहेत

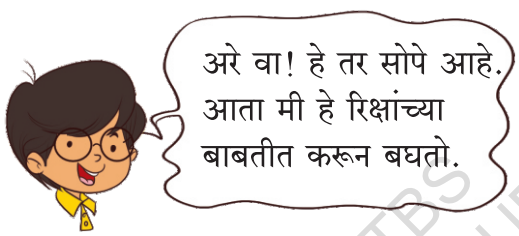
प्रत्येक सायकलीला 2 चाके आहेत.

एकूण चाके = 2 + 2 +2+2=8

आपण 4 वेळा 2 ची भर घातली.

म्हणून, 4 वेळा 2 म्हणजे 8 किंवा 2 चे 4 गट म्हणजे 8 वेळा लिहिण्यासाठी आपण 'x' हे चिन्ह वापरतो, हे तुम्हाला माहीत आहे.

रिक्षांची संख्या = 2

प्रत्येक रिक्षाला 3 चाके आहेत.

एकूण चाके = 3 + 3 = 6

2 वेळा 3 म्हणजे 6 किंवा

3 चे 2 गट म्हणजे 6

2 x 3=6

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

आता कारची चाके मोजूया.

कारची संख्या = ☐

प्रत्येक कारच्या चाकांची संख्या = ☐

चाकांची एकूण संख्या = ☐+☐+☐+☐+☐+☐+☐=☐

☐ वेळा 4 ☐

7 गट म्हणजे ☐ चे ☐

☐ × ☐ = ☐

तुम्ही किती वेळा 4ची भर
घालत आहात?
आपल्याला हे
असे लिहिता येते– सात चोक 28

चला करून बघूया.

फुलपाखरांची संख्या = ☐

प्रत्येक फुलपाखराच्या पंखांची संख्या = ☐

पंखांची एकूण संख्या = ☐ + ☐ + ☐ =

किंवा 2 चे 3 गट म्हणजे ☐ ☐

☐ वेळा 2 म्हणजे 6

तीन दुणे ☐

☐ × ☐ = ☐

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ऑक्टोपसची संख्या = ☐

प्रत्येक ऑक्टोपसच्या पायांची संख्या = ☐

पायांची एकूण संख्या = ☐ + ☐ = ☐

चे 2 गट म्हणजे ☐ ☐

2 वेळा 8 म्हणजे 16 ☐

बे आठे ☐

रांगांची संख्या = ☐

प्रत्येक रांगेतील शिपायांची संख्या = ☐

शिपायांची एकूण संख्या = ☐ + ☐ + ☐ + ☐ = ☐

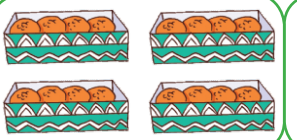
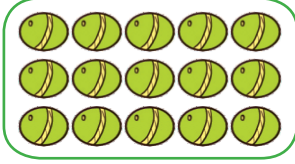
☐ वेळा ☐ म्हणजे 40

4 दाहे ☐

☐ × ☐ = ☐

तक्ता पूर्ण करा.

	3 + 3 + 3 + 3	4 वेळा 3	4 × 3 = 12 तारे
	5 + 5 + 5	_____	_____ बोटे
	_____	6 वेळा 3	_____ केळी
	_____	_____	4 × 4 = 16 संत्री
	_____	_____	2 × 5 = 10 पेन्सिली
	_____	_____	3 × 5 = 15 चेंडू

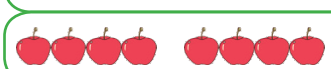
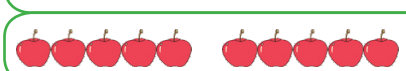
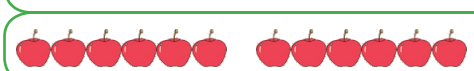
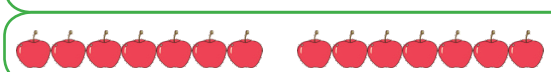
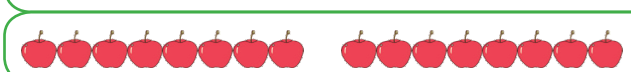
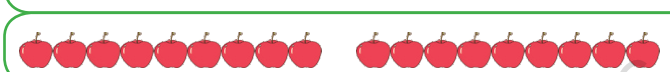
जोड्या जुळवा.

9 + 9 + 9	7 पाचा	27
5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5	10चे 4 गट	35
3 + 3 + 3 + 3 + 3	3 × 9	40
10 + 10 + 10 + 10	3 × 8	14
8 + 8 + 8	बे साती	15
7 + 7	5 त्रिक	24

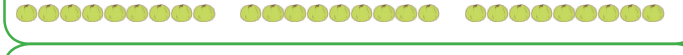
@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

2चा पाढा पूर्ण करा.

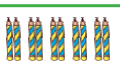
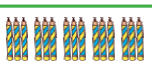
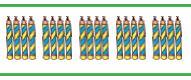
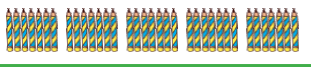
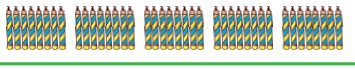
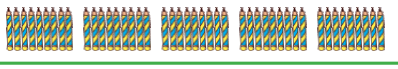
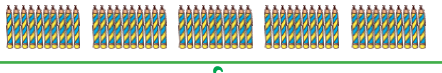
	2 एके 2	2 × 1 = 2
	2 दुणे 4	2 × 2 = 4
	2 त्रिक 6	2 × 3 = 6
		
		
		
		
		
		
		

3चा पाढा पूर्ण करा.

	3 एके 3	3 × 1 = 3
	3 दुणे 6	3 × 2 = 6
	3 त्रिक 9	3 × 3 = 9
		
		
		
		
		
		
		

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

5चा पाढा पूर्ण करा.

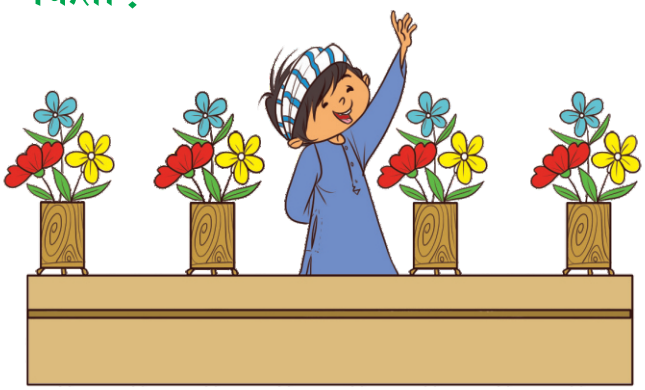
	5 एके 5	5 × 1 = 5
	5 दुणे 10	5 × 2 = 10
	5 त्रिक 15	5 × 3 = 15
		
		
		
		
		
		
		

10चा पाढा पूर्ण करा.

	10 एके 10	10 × 1 = 10
		
		
		
		
		
		
		
		
		

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

किती ?

फुलांचे 4 गुच्छ आहेत.

3 फुलांचे 4 गट

4×3

रामने एकूण 12 फुले वापरली.

फुलांचे 3 गुच्छ आहेत.

4 फुलांचे 3 गट

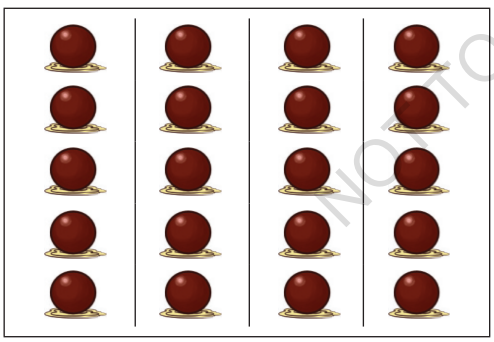
4×3

गोपाळने एकूण 12 फुले वापरली.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

तुमच्या कांही लक्षात आले का ? चर्चा करा.

आणखी उदाहरणे घेऊन तुमची निरीक्षणे पडताळून पहा.

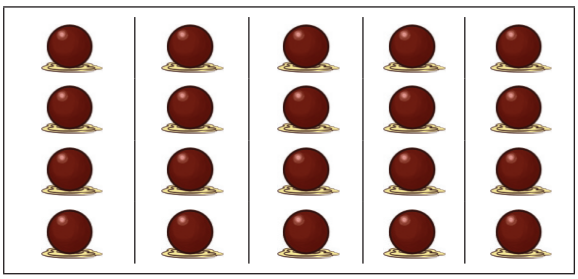

5चे 4 गट

..... वेळा 5 म्हणजे .....

$4 \times 5 =$ .....

एकूण ..... गुलाबजाम आहेत.

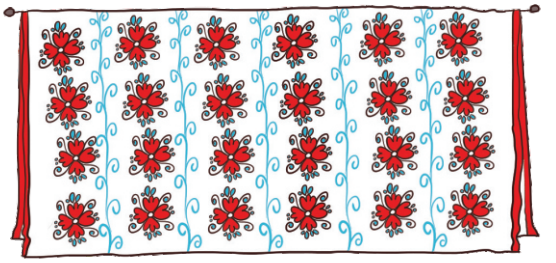

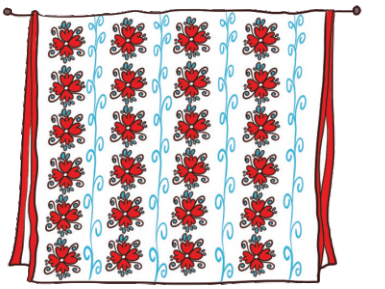
4चे 5 गट

..... वेळा 4 म्हणजे .....

$5 \times 4 =$ .....

एकूण ..... गुलाबजाम आहेत.

4चे 6 गट

..... वेळा 4 म्हणजे .....

6×4 = ...

एकूण ..... फुले आहेत.

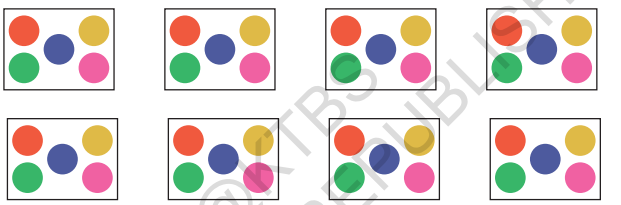
6चे 4 गट

..... वेळा 6 म्हणजे .....

4×6 = ...

एकूण ..... फुले आहेत.

A. टिकल्यांची 8 पाकिटे आहेत. प्रत्येक पाकिटात 5 टिकल्या आहेत.

पाकिटांची संख्या = ☐

प्रत्येक पाकिटातील टिकल्यांची संख्या = ☐

☐ टिकल्यांचे ☐ गट

☐ × ☐ = ☐ टिकल्या

B. भारती प्रत्येक शर्टाला 4 बटणे लावते. तिला 7 शर्टांना बटणे लावायची आहेत.

शर्टाची संख्या = ☐

प्रत्येक शर्टाच्या बटणांची संख्या = ☐

☐ बटणांचे ☐ गट

☐ × ☐ = ☐ बटणे

@RTBS NOT TO BE REPUBLISHED

C. रिटाने 4 रूपयांना एक अशा 6 पेन्सिली खरेदी केल्या. तिला दुकानदाराला किती रूपये द्यावे लागतील ?

पेन्सिलींची संख्या =

एका पेन्सिलीची किंमत =

[ ] किंमत [ ] × [ ] = [ ]

[ ]

म्हणून रिटाला दुकानदाराला ₹ [ ] रूपये द्यावे लागतील ?

D. एका गाडीत 4 माणसे बसू शकतात, अशा 8 गाड्यांमध्ये किती माणसे बसू शकतील ?

1 गाडीत मावणारी माणसे = [ ]

8 गाड्यांमध्ये मावणारी माणसे = [ ] × [ ] = [ ]

[ ]

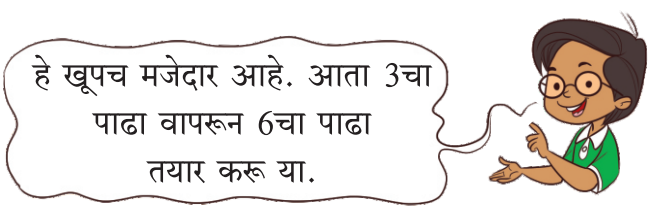
8 गाड्यांमध्ये [ ] माणसे बसू शकतील

@MTBS NOT TO BE REPUBLISHED

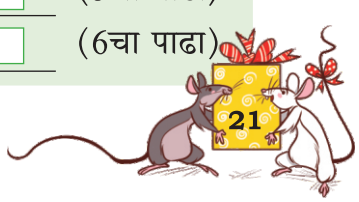
गुणाकाराने पाढे तयार करणे.

2चा पाढा वापरून रुद्राने 4 चा पाढा तयार करत आहे.

	2	**4**	**6**	**8**	**10**	**12**	**14**	**16**	**18**	**20**	(2चा पाढा)
+	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	
	4	**8**	**12**	**16**	**20**	**24**	**28**	**32**	**36**	**40**	(4चा पाढा)

	3	6	[ ]	12	[ ]	[ ]	21	[ ]	[ ]	30	(3चा पाढा)
+	3	[ ]	9	[ ]	[ ]	18	[ ]	24	[ ]	[ ]	(3चा पाढा)
	6	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	(6चा पाढा)

3चा आणि 4चा पाढा वापरून
7चा पाढा तयार करूया.

	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	(3 चा तक्ता)
+	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	(4 चा तक्ता)
	7	**14**	**21**	**28**	**35**	**42**	**49**	**56**	**63**	**70**	(7 चा पाढा)

2चा आणि 6चा पाढा वापरून 8चा पाढा तयार करू या.

	2	4	☐	☐	10	☐	14	☐	18	20	(2चा पाढा)
+	6	☐	☐	☐	☐	36	☐	48	☐	☐	(6चा पाढा)
	8	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	(8चा पाढा)

योजना कार्य

बटणे, बाटलीची बुचे, सागरगोटे अशा 24 छोट्या वस्तू गोळा करा. त्यांच्या वेगवेगळ्या ओळींमध्ये रचना करा आणि त्यावरून संबंधित गुणाकार लिहा.

गटांची संख्या	गुणाकार
4 चे 3 गट	3 × 4

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

वाटून घेऊया.

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

A. एकूण किती गुलाबजाम होते ?

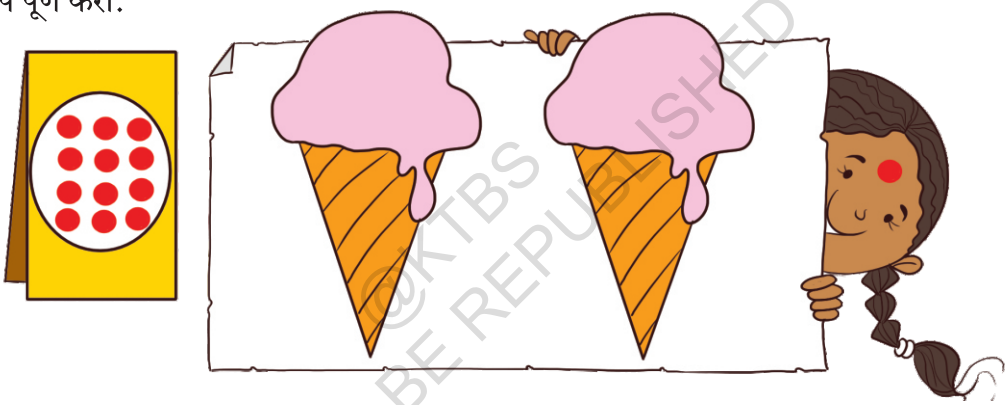
B. त्यांची सारखी वाटणी झाली का ? **होय/नाही**

C. प्रत्येकाला किती गुलाबजाम मिळाले ?

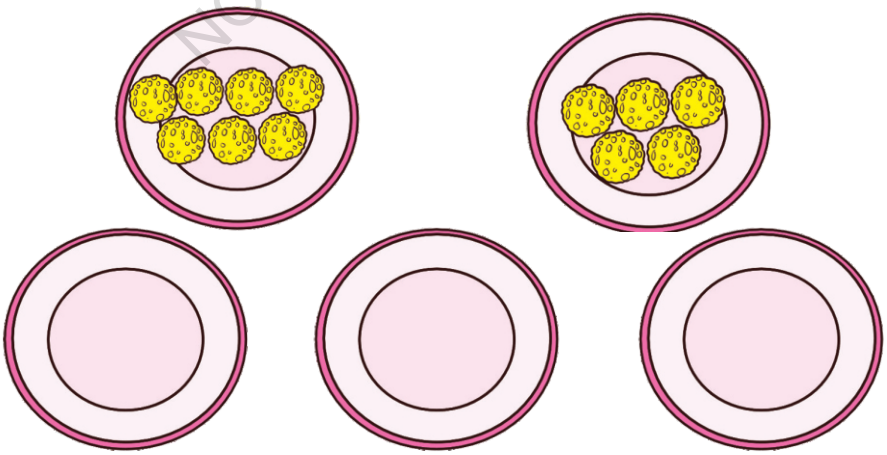

चला करून बघूया.

A. आईस्क्रीमच्या 2 कोनांवर 12 टिकल्या सारख्या प्रमाणात काढून रंगवा आणि रितूचा हस्तकलेचा प्रकल्प पूर्ण करा.

पूजाकडे 2 ताटल्या आहेत. प्रत्येक ताटलीतील लाडूंची संख्या वेगळी आहे. त्या लाडवांची 3 ताटल्यांमध्ये सारखी वाटणी करण्यास तिला मदत करा. तुम्ही लाडवांचे चित्र काढून रंगवू शकता.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

वाटून घेऊया.

नमस्कार, मी गरिमा
माझ्याकडे ताऱ्याच्या आकाराचे
20 मणी आहेत. एका बांगडीसाठी
मी 5 मणी घेणार आहे.

पहा, एक बांगडी तयार
झालीसुद्धा!
सुंदर आहे ना?

मी 2 बांगड्या तयार केल्या.
10 मणी राहिले. आता अजून किती
बांगड्या करता येतात ते पाहू.

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

वा! 3 बांगड्या
तयार झाल्या.

शेवटी मी सगळे
मणी वापरलेच.

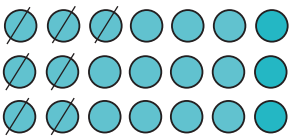

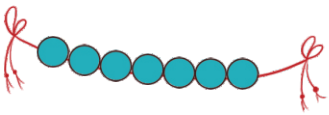

चला तयार करूया.

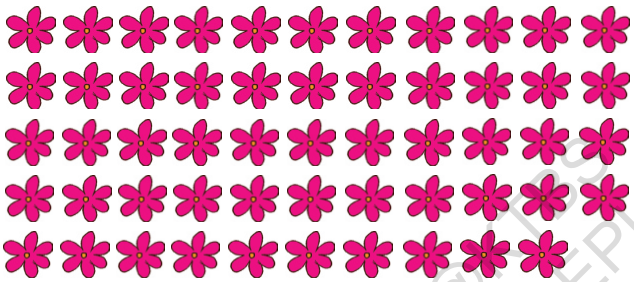
A. प्रत्येक माळेत 7 मणी आहेत.

21 मण्यांपासून अशा किती माळा तयार करता येतील ? ☐

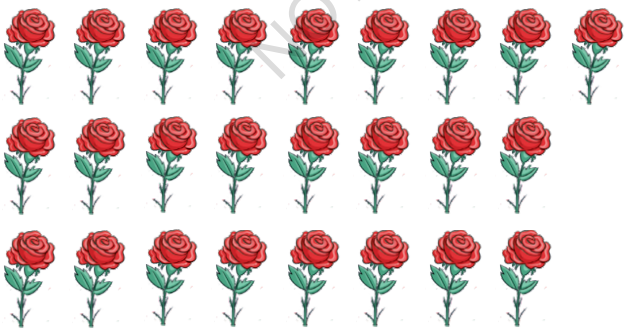
B. 54 फुले आहेत. 9 फुलांची 1 बांगडी तयार करा.

54 फुले वापरून अशा किती बांगड्या तयार करता येतील ? ☐

C. 25 गुलाब आहेत. एका फुलदाणीत 5 गुलाब ठेवता येतात. 25 गुलाबांसाठी किती फुलदाण्या लागतील ?

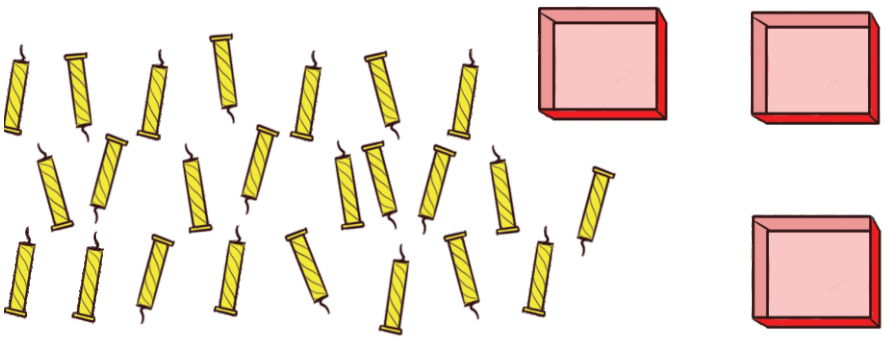

☐ फुलदाण्या लागतील.

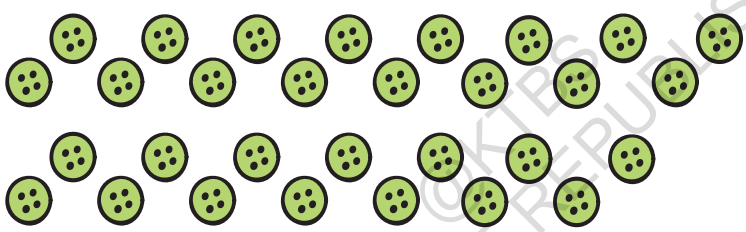
© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

D. 27 मेणबत्त्या आहेत. 3 खोक्यांमध्ये सारख्या मेणबत्त्या ठेवा. एका खोक्यात किती मेणबत्त्या असतील?

एका खोक्यात ☐ मेणबत्त्या असतील.

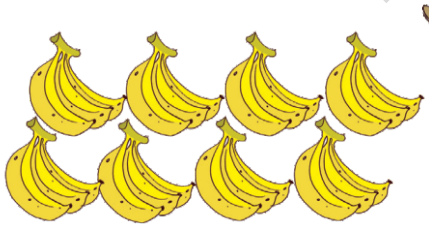
E. एक शिंपी प्रत्येक शर्टाला 6 बटणे लावतो. 30 बटणे आहेत.

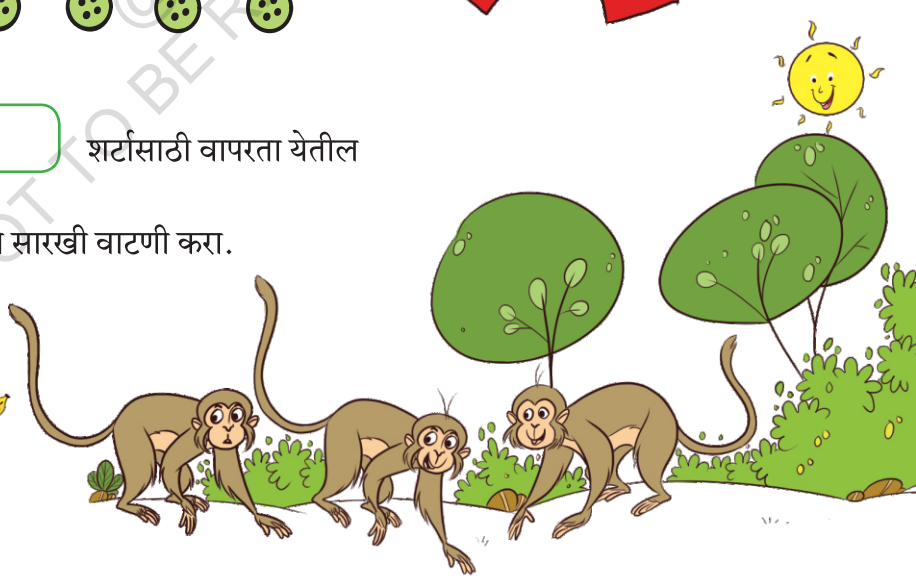

शिंप्याला 30 बटणे ☐ शर्टासाठी वापरता येतील

F. 24 केळ्यांची 3 माकडांमध्ये सारखी वाटणी करा.

प्रत्येक माकडाला ☐ केळी मिळतील.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

K4Y3W6

9 हा कोणता ऋतू आहे?

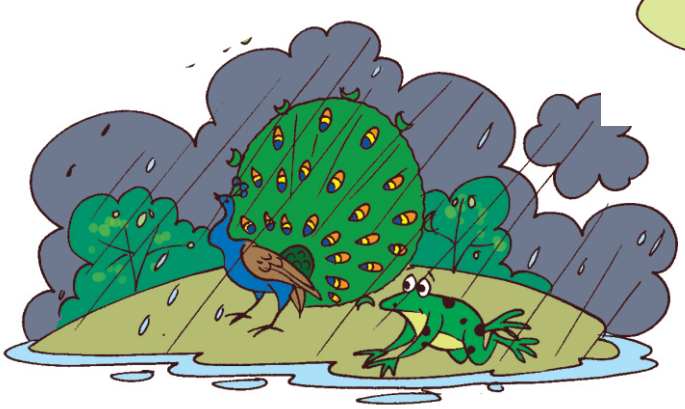
ऋतू

वर्षात येतात पाच ऋतू खास,
वसंत ऋतूचा आनंद वेगळाच भास,
फुले उमलती, पक्षी गाती गाणी,
निसर्गही होतो ताजे-तवाणी.

उन्हाळा येतो कडक सूर्यकिरणे घेऊन
रात्र थोडी, दिवस होतो मोठा,
बागडती मुले खेळायलाही उत्साही होऊन.

पावसाळाही येतो सरसर घेऊन जलधारा,
मोर नाचतो आनंदाने फुलवून सुंदर पिसारा
बेडूक मारतो उड्या डरांव डरांव गाणे गात
करती सारे हर्षभरे पावसाचे स्वागत.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

पाने गळती जमिनीवर हळूहळू
आनंददायी वारे वाहती झुळूझुळू

हिवाळा येतो, होतो बर्फाच्छादित परिसर सारा,
डोक्यापासून पायापर्यंत बर्फाचा पांढरा शुभ्र
पसारा

© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

चला चर्चा करूया.

A. कोणत्या ऋतूमध्ये तुम्ही सुट्टीसाठी बाहेरगावी जाता ?

B. वर्षातल्या कोणत्या ऋतूमध्ये तुमचा वाढदिवस येतो ?

C. तुमचा आवडता ऋतू कोणता ? का ?

D. तुमच्या आवडत्या ऋतूचे वैशिष्ट्य काय आहे ?

ही कविता मोठ्याने वाचा आणि त्यावर अभिनय करा. प्रत्येक ऋतूत केल्या जाणाऱ्या खास गोष्टींबद्दल मुलांशी चर्चा करा. त्या त्या ऋतूतील स्थानिक खाद्यपदार्थ तसेच कपड्यांबद्दल बोला. उदा. काश्मीरमधील फेरन ऋतूंमधील बदलांमुळे लोकांच्या दैनंदिन जीवनावर

ऋतूंची नावे आणि सण यांच्या जोड्या लावा.

शिशिर

दसरा, कोजागरी पौर्णिमा

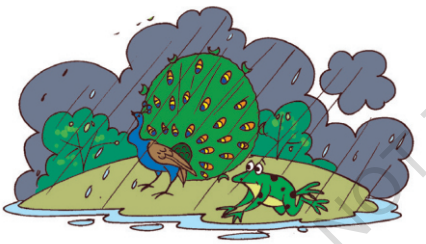
उन्हाळा

गुरु पौर्णिमा, बुद्ध पौर्णिमा, राम नवमी, महावीर जयंती

वसंत

गुढी पाडवा, महाशिवरात्र, बैसाखी, होळी

हिवाळा

लोहरी, नाताळ, प्रजासत्ताक दिन, गुरुनानक जयंती, बिहू

पावसाळा

कृष्ण जन्माष्टमी, राखी पौर्णिमा, स्वातंत्र्य दिन

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ऋतूंच्या हिंदी आणि इतर प्रादेशिक भाषांमधील वसंत, शिशिर इ. भारतीय नावांबद्दल चर्चा करा. ऋतूंशी संबंधित नसणाऱ्या ईदसारख्या सणांबद्दल त्यांना

दिनदर्शिकेची गंमत

जानेवारी

S	M	T	W	T	F	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

फेब्रुवारी

S	M	T	W	T	F	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

मार्च

S	M	T	W	T	F	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

एप्रिल

S	M	T	W	T	F	S
30						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

मे

S	M	T	W	T	F	S
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

जून

S	M	T	W	T	F	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

जुलै

S	M	T	W	T	F	S
30	31					1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

ऑगस्ट

S	M	T	W	T	F	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

सप्टेंबर

S	M	T	W	T	F	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

ऑक्टोबर

S	M	T	W	T	F	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

नोव्हेंबर

S	M	T	W	T	F	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

डिसेंबर

S	M	T	W	T	F	S
31					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

© YTBS NOT TO BE REPUBLISHED

दिनदर्शिका बघा आणि गाळलेल्या जागा भरा.

*2023 च्या कॅलेंडरनुसार

महिने	दिवसांची संख्या
जानेवारी, मार्च, मे, जुलै, ऑगस्ट, ऑक्टोबर, डिसेंबर	
फेब्रुवारी	
एप्रिल, जून, सप्टेंबर, नोव्हेंबर	

चला गप्पा मारूया.

A. आपण कॅलेंडर का वापरतो ?

B. दरवर्षी फेब्रुवारी महिन्यात सारखेच दिवस असतात का ?

C. एका आठवड्यात किती दिवस असतात ? ☐ दिवस

D. मागच्या पानावर दिलेल्या कॅलेंडरमध्ये एप्रिल महिन्यात किती रविवार आहेत ? ☐ रविवार

E. कोणत्या महिन्यांमध्ये 5 रविवार आहेत ? _____, _____.

_____, _____, _____,

F. _____ आणि _____ महिन्यात उन्हाळ्याची सुट्टी आहे.

G. _____ आणि _____ महिन्यात हिवाळ्याची सुट्टी आहे.

H. एप्रिल आणि मार्चमध्ये मिळून एकूण किती दिवस आहेत ते काढा.

☐ दिवस + ☐ दिवस = ☐ दिवस

योजना कार्य

तुमचा वाढदिवस ज्या महिन्यात येतो, त्या महिन्याचे कॅलेंडर तयार करा आणि तुमच्या वाढदिवसावर खूण करा.

S	M	T	W	T	F	S

आपल्या रोजच्या आयुष्यातील कॅलेंडरचे महत्त्व याविषयी चर्चा करा.

@KIRS NOT TO BE REPUBLISHED

याला किती वेळ लागेल?

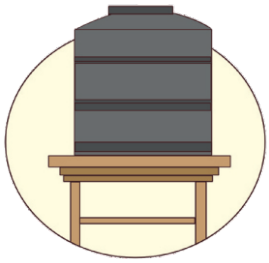
कृती आणि त्याला लागणारा वेळ यांच्या जोड्या लावा.

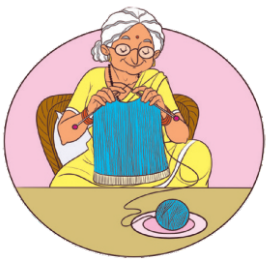
स्वयंपाक

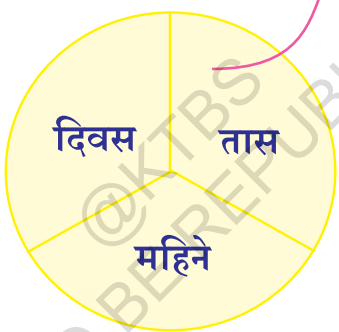
उन्हाळी सुट्टी

पाण्याची टाकी भरणे

स्वेटर विणणे

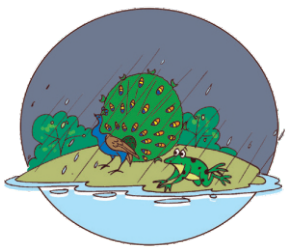

खेळणे

बीपासून रोप तयार होणे

ऋतू बदलणे

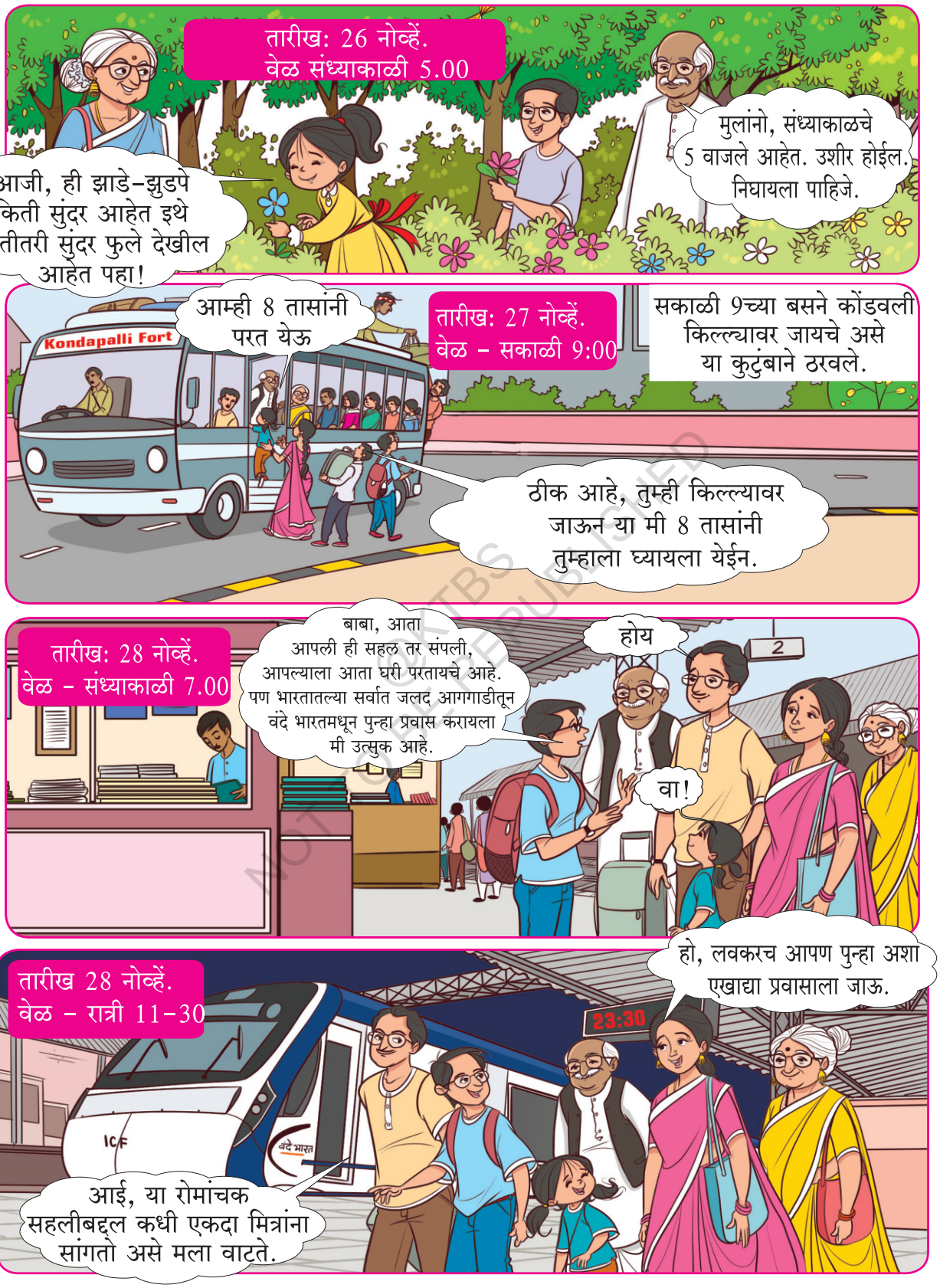
योगासने

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

वेगवेगळा कालावधी लागणाऱ्या इतर गोष्टींबद्दल चर्चा करा.

विजयवाड्याची सहल
तारीख : 24 नोव्हें.
वेळ : सकाळी 8:25
08:25
चला लवकर!
रेल्वे निघत आहे
तारीख: 24 नोव्हें.
वेळ – दुपारी 1:15
आजोबा, सव्वा एक वाजला आहे. आजीकडे पोहोचायला अजून किती वेळ लागेल?
विजयवाडा रेलवे स्थानकावर पोहोचायला आता फक्त 1 तास आहे.
तारीख : 25 नोव्हे.
वेळ – रात्री 10:00
आई! आपण आज किती मजा केली! मामा किती रुबाबदार दिसत आहे!
हो तर, त्याचे लग्न आहे ना!
सुखी राहा बाळा!
तारीख: 26 नोव्हें.
वेळ – सकाळी 8:00
आई! आपल्याला परवाच्या रेल्वेने परत जायचे आहे ना? मग आज आपण प्रेक्षणीय ठिकाणे पाहण्यासाठी जायचं का?
हो, आपण सकाळी 11 वाजता मंगलगिरीच्या टेकडीवर जाऊया.

तारीख: 26 नोव्हें.
वेळ संध्याकाळी 5.00
आजी, ही झाडे-झुडपे किती सुंदर आहेत इथे कितीतरी सुंदर फुले देखील आहेत पहा!
मुलांनो, संध्याकाळचे 5 वाजले आहेत. उशीर होईल. निघायला पाहिजे.
Kondapalli Fort
आम्ही 8 तासांनी परत येऊ
तारीख: 27 नोव्हें.
वेळ - सकाळी 9:00
सकाळी 9च्या बसने कोंडवली किल्ल्यावर जायचे असे या कुटुंबाने ठरवले.
ठीक आहे, तुम्ही किल्ल्यावर जाऊन या मी 8 तासांनी तुम्हाला घ्यायला येईन.
तारीख: 28 नोव्हें.
वेळ - संध्याकाळी 7.00
बाबा, आता आपली ही सहल तर संपली, आपल्याला आता घरी परतायचे आहे. पण भारतातल्या सर्वात जलद आगगाडीतून वंदे भारतमधून पुन्हा प्रवास करायला मी उत्सुक आहे.
होय
2
वा!
तारीख 28 नोव्हें.
वेळ - रात्री 11-30
23:30
ICF
वंदे भारत
आई, या रोमांचक सहलीबद्दल कधी एकदा मित्रांना सांगतो असे मला वाटते.
हो, लवकरच आपण पुन्हा अशा एखाद्या प्रवासाला जाऊ.

चला गप्पा मारू.

A. या कुटुंबाने प्रवासाला जाण्याचे का ठरवले? त्यांनी कुठे प्रवास केला? या सहलीतले त्यांना काय आवडले?

B. त्यांनी कोणत्या दिवशी प्रवास सुरू केला? ते कधी परत आले? त्यांची सहल किती दिवसांची होती?

C. या सहलीत ते कोणकोणत्या ठिकाणी गेले?

D. दिवसातले किती तास त्यांची ही सहल होती?

i. मंगळगिरी टेकडी ..... तास

ii. कोंडवली किल्ला ..... तास

ते तिथून केव्हा परत आले? .....

E. या ठिकाणी जाताना ते किती तास आगगाडीत होते?

i. विशाखापट्टणम ते विजयवाडा

☐ ते ☐

ii. विजयवाडा ते विशाखापट्टणम

☐ ते ☐

दोन्हीपैकी कुठल्या प्रवासाला जास्त वेळ लागला?

_____ तास

_____ तास

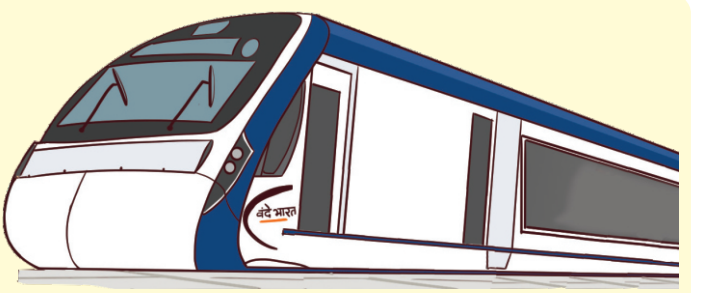
F. तुम्ही अशा कुठल्या प्रवासाला गेला होतात का? तुम्हाला सहलीतले सर्वात जास्त काय आवडते?

अद्‌भुत तथ्य

तुम्हाला माहीत आहे का?

वंदे भारत ही भारतातली सर्वात जलद आगगाडी आहे. तिचा आराखडा भारतात तयार केला आहे. तिला वेगळा इंजिनचा डबा नसून आगगाडीमध्येच इंजिनचा समावेश असलेली ही पहिली आगगाडी आहे.

कालावधी या संकल्पनेचा दिवस आणि तासांच्या संदर्भात परिचय होण्यासाठी मुलांशी त्यांच्या प्रवासातील अनुभवांविषयी बोला. तसेच त्यांच्या शहराची वैशिष्ट्ये काय आहेत, याचीही चर्चा करा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

गार्गीचा दिवस

गार्गी दिवसभरात काय करते ते पाहू या. प्रत्येक चित्रासाठी वेळ लिहा.

___ वाजता

झोपी जाते

6 वाजता

उठते

पाणी भरते

7 वाजता

___ वाजता

मित्रमैत्रिणींशी खेळते

गार्गीचा दिवस

शाळेत जाते

___ वाजता

___ वाजता

दुपारचे जेवण

___ वाजता

घरी परत येते.

अभ्यास करते

___ वाजता

@KYRS NOT TO BE REPUBLISHED

चला गप्पा मारू.

छोटा काटा (तासकाटा) आणि मोठा काटा (मिनिटकाटा) यांची स्थिती पहा आणि गार्गी दिवसाच्या कुठल्या वेळेला या कृती करते त्याचे निरीक्षण करा.

A. ती किती वाजता उठते?

B. ती किती वाजता शाळेत जाते?

C. दुपारचे जेवण ती किती वाजता करते?

चला करून बघूया.

A. घड्याळात किती वाजले आहेत ते पहा.

___ वाजले

___ वाजले

___ वाजले

___ वाजले

B. घड्याळावर तासकाटा आणि मिनिटकाटा काढा.

3 वाजले

11 वाजले

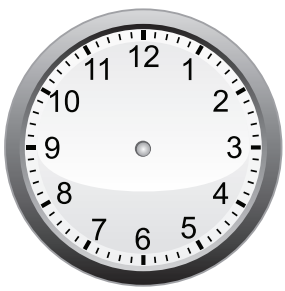
4 वाजले

9 वाजले

12 वाजले

6 वाजले

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

c. खाली दिलेल्या कृती तुम्ही किती वाजता करता ?

घड्याळावर तासकाटा आणि मिनिटकाटा काढून त्या दाखवा.

अभ्यास

खेळ

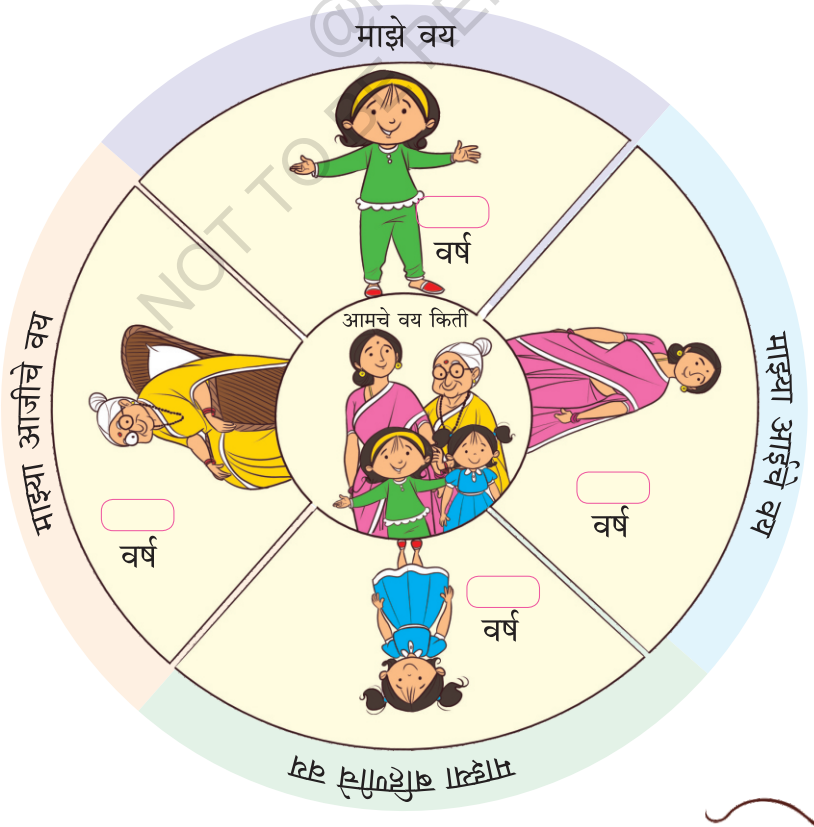

दुपारचे जेवण

@KIDS PREPUBLISHED
NOT TO BE

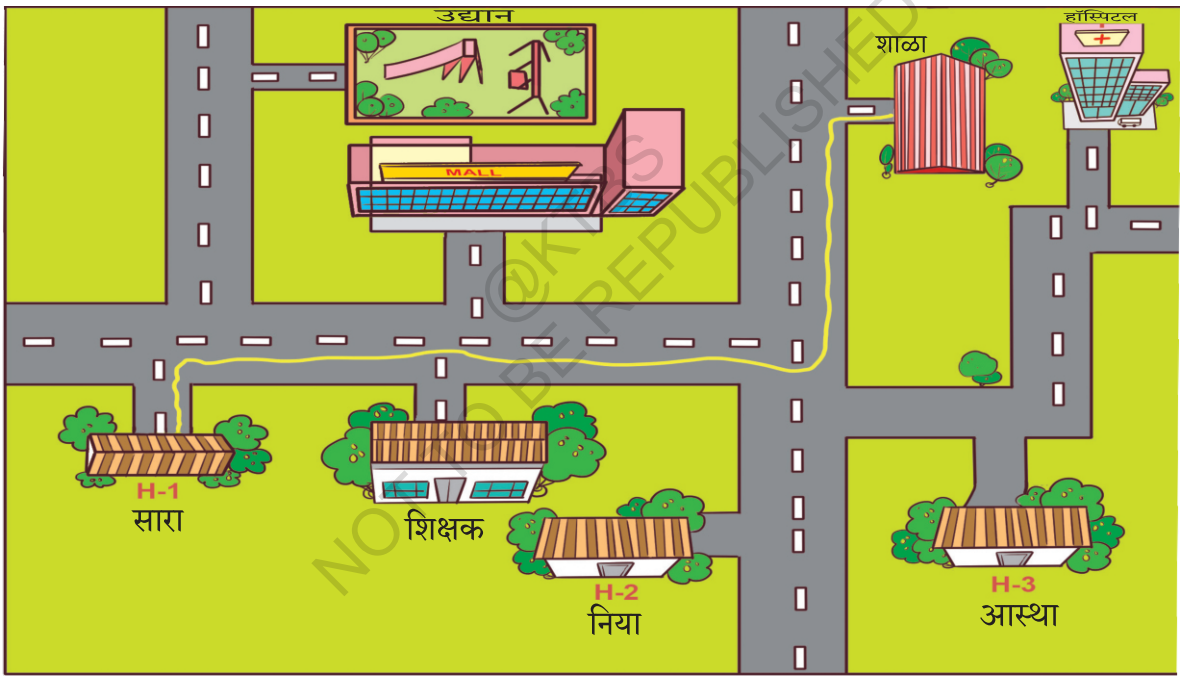

चला खेळूया – दिशा ओळखणे

वर्गातल्या एका मुलाला किंवा मुलीला पुढे यायला सांगा. त्याचे/तिचे डोळे रुमालाने बांधा. एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी जायला सांगा. (उदा। सर्वात मागच्या बाकाकडून फळ्याकडे), दिशा देण्यासाठी हेच शब्द वापरा– डावीकडे, उजवीकडे किंवा सरळ

वेगवेगळ्या मुलांचे डोळे बांधून या खेळाच्या 5–7 फेऱ्या होऊ द्या. वर्गातल्या एखाद्या वस्तूवर आदळण्याची शक्यता असेल तेव्हा 'धोका'सारखा एखादा शब्द म्हणायचा, असे मुलांना ठरवायला सांगा.

(.....)

NOT TO BE REPUBLISHED ©KVS

साराचा शाळेत जाण्याचा रस्ता

साराचा शाळेत जाण्याचा रस्ता हिरव्या रेषेने दाखविला आहे. आस्था आणि नियाच्या घरांपासून शाळेपर्यंत जाणारे रस्ते वेगवेगळ्या रंगांनी दाखवा.

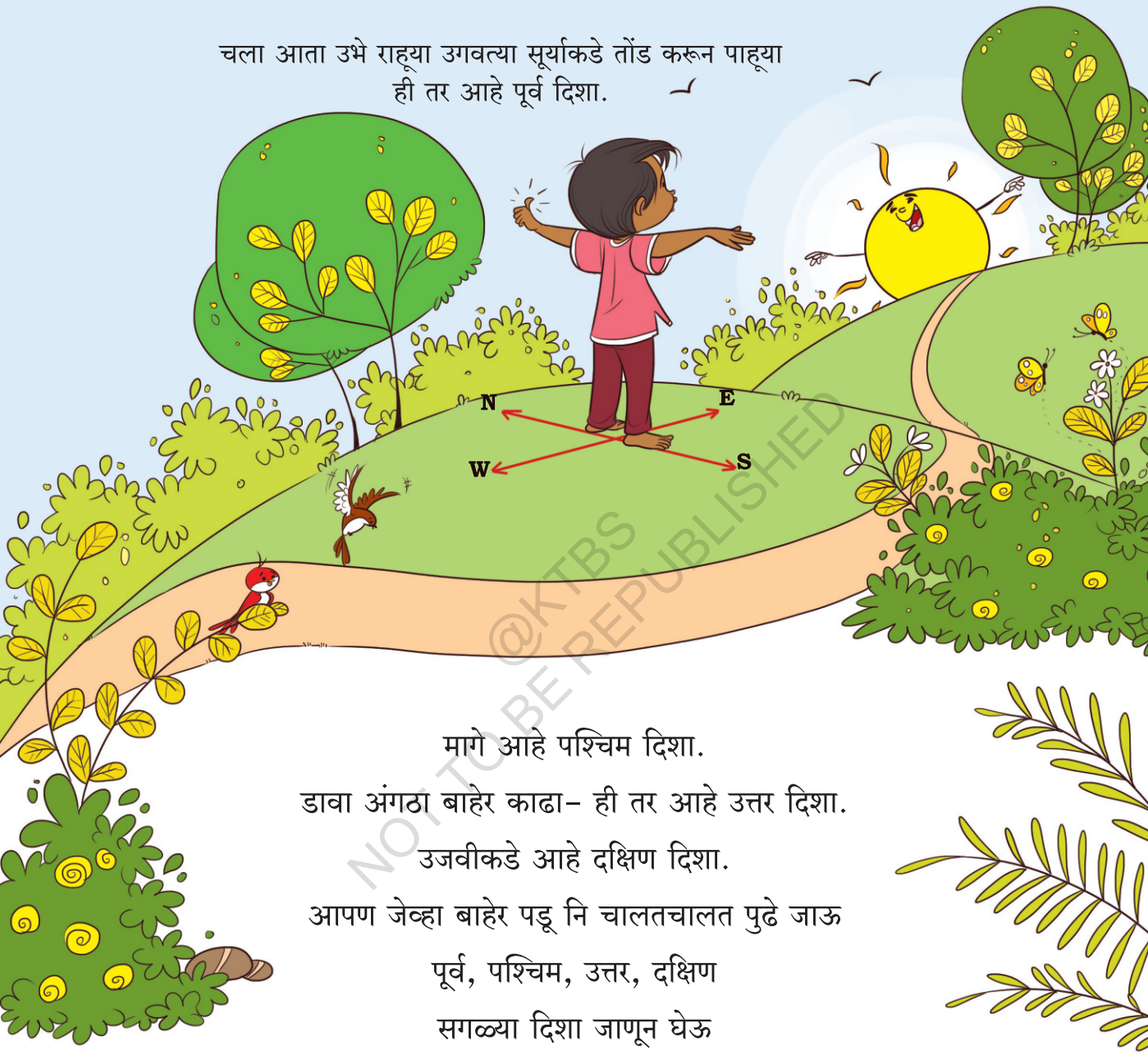

मोबाईल ॲपचा दिशादर्शनासाठी म्हणजे एखादे ठिकाण शोधण्यासाठी होणारा उपयोग

पूर्व, पश्चिम, उत्तर की दक्षिण

चला आता उभे राहूया उगवत्या सूर्याकडे तोंड करून पाहूया
ही तर आहे पूर्व दिशा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

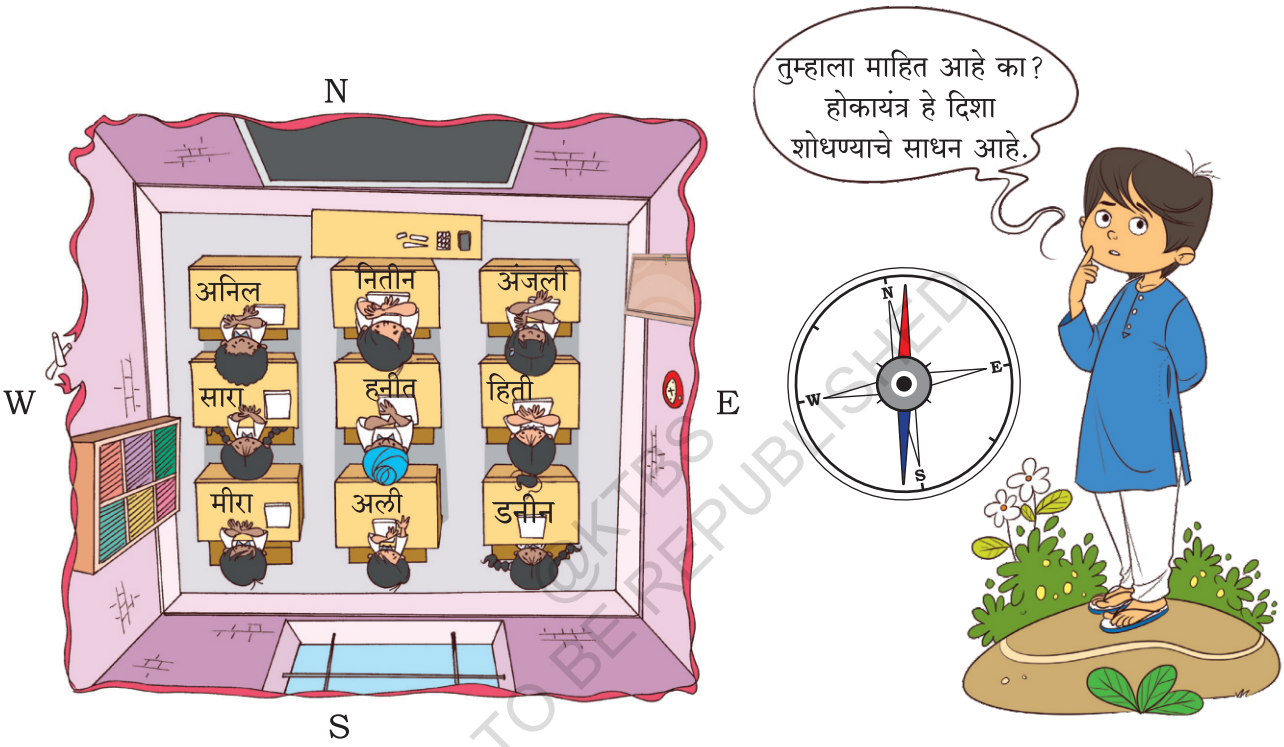
मागे आहे पश्चिम दिशा.
डावा अंगठा बाहेर काढा– ही तर आहे उत्तर दिशा.
उजवीकडे आहे दक्षिण दिशा.
आपण जेव्हा बाहेर पडू नि चालतचालत पुढे जाऊ
पूर्व, पश्चिम, उत्तर, दक्षिण
सगळ्या दिशा जाणून घेऊ

ही कविता हातवाऱ्यांसकट म्हणा. मुलांना दिशा ओळखायला मदत करा. शिक्षकांनी दिशेच्या नावावर जोर द्यावा आणि मुलांना त्यांच्या अगदी जवळच्या भोवतालची उदाहरणे द्यावीत, म्हणजे या शब्दांचा अवकाशीय संबंध त्यांना कळू शकेल.

चला करून बघूया.

खाली दाखविलेला वर्ग बघा आणि पूर्व, पश्चिम, उत्तर, दक्षिण हे शब्द वापरून उत्तरे द्या. (होकायंत्राचा आधार घ्या).

A. हनीतचा बाक साराच्या बाकाच्या ..... दिशेला आहे.

B. अलीच्या बाकाच्या ..... दिशेला कपाट आहे.

C. फळ्याकडे जाण्यासाठी मीराला आधी ..... दिशेला जावे लागेल आणि नंतर ..... दिशेला जावे लागेल.

D. खिडकीतल्या पक्ष्यांना खाऊ घालण्यासाठी नितीनला आधी ..... दिशेला जावे लागेल आणि नंतर ..... दिशेला जावे लागेल.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

होकायंत्र आणि त्याचे उपयोग याबद्दल चर्चा करा तसेच निरनिराळ्या ठिकाणाहून दिशा शोधायला मुलांना सांगा

10 जत्रेतली मजा

W6S4K2

रूपलला जत्रेला जायला आवडते. ती तिच्या मित्रमैत्रिणींबरोबर गावच्या जत्रेला गेली. आईने तिला 50 रूपये दिले होते. जत्रेतल्या तिच्या आवडत्या खेळण्यांवर बसून फेरी मारण्यासाठी तिने त्यातले बहुतेक सर्व पैसे खर्च केले.

© MSCERT PUBLISHED

मुलांना जत्रेतल्या कुठल्या गोष्टी आवडतात, ती कोणाबरोबर जत्रेला जातात, काय खरेदी करतात आणि किती खर्च करतात अशा गोष्टींविषयी मुलांशी बोला.

मी किती खर्च केला?

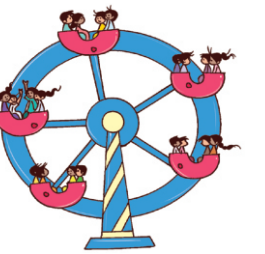

₹10

खेळण्यांवर बसून फेरी मारण्यासाठी केलेला एकूण खर्च =

रूपलला आईने दिलेली रक्कम	खर्च केलेली रक्कम	रूपलकडे उरलेली रक्कम

रूपलच्या एका मैत्रिणीकडे 50 रूपयांपैकी 8 रूपये उरले. तिने किती खर्च केला हे तिला समजून घ्यायचे होते. ते शोधण्याची तिची पद्धत पाहूया.

माझ्याकडे रु. 8 राहिले आहेत
आणि मी फेऱ्यांवर रु. 20 खर्च केले
म्हणजे झाले रु. 28. मी रु. 20
खाद्यपदार्थांवर खर्च केले म्हणजे
झाले रु. 48. रु. 2च्या मी गोळ्या घेतल्या
म्हणजे झाले रु. 50. मी
एकूण रु. 42 खर्च केले.

₹8 + **₹20** = ₹28
₹28 + **₹20** = ₹48
₹48 + **₹2** = ₹50
₹42

जर तुमच्या वडिलांनी तुम्हाला रु. 40 दिले असतील आणि तुमच्याकडे रु. 3 उरले असतील तर तुम्ही किती रु. खर्च केले? शोधून काढा.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला करून बघूया

A. यासाठी किती रूपये लागतील ?

या खेळण्यांवर स्वार होण्यासाठी	तिकीटांची संख्या	पैसे
₹20 	2	₹_____
₹10 	_____	₹30
₹15 	2	₹_____

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

B. रूपल आणि तिच्या मित्रमंडळींनी वापरलेल्या वेगवेगळ्या नोटा आणि नाणी आपण पाहिली. याशिवाय सामान्यपणे वापरली जाणारी चलनी नोटा, नाणी बघू

₹100

₹200

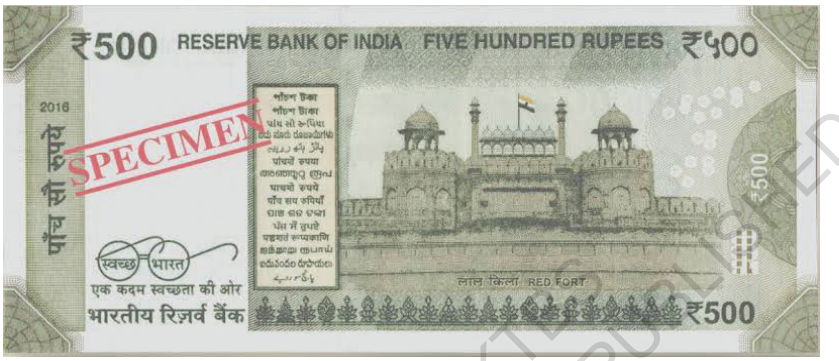

₹500

c. 500च्या नोटेवर किती वेळा 500 लिहिलेले असते ?

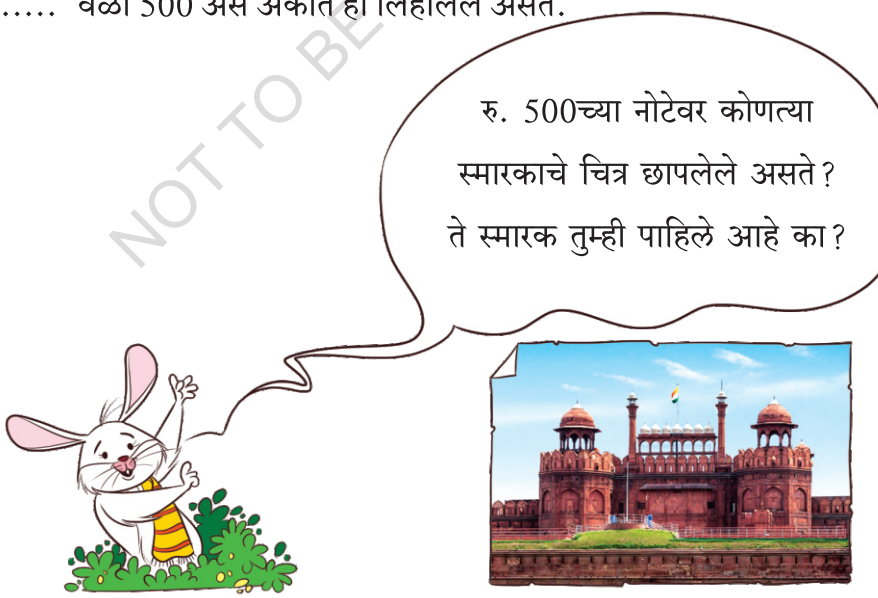

i. ..... वेळा रूपये पाचशे असे शब्दात लिहीलेले असते.

ii. ..... वेळा 500 असे अंकात ही लिहीलेले असते.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

मुलांना इतर चलनी नोटांचे निरीक्षण करायला सांगा आणि त्यांच्या वैशिष्ट्यांबद्दल चर्चा करा. नोटांच्या खास तपशीलांविषयी चर्चा करा. जसे त्यांच्या कडेवरच्या रेषा आणि दिव्यांगांसाठी ठळक केलेले त्यावरील क्रमांक.

तेजलच्या आजीने तिला पूर्वी कधी न पाहिलेली जुनी नाणी दाखविली. आपणसुद्धा ती नाणी बघूया.

25 पैसे

50 पैसे

10 पैसे

20 पैसे

1 रूपया देण्यासाठी तिची आजी 50 पैशांची 2 नाणी देत असे.

50 पैसे

+

50 पैसे

=

₹1

100 पैसे = 1 रूपया

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

A. 25 पैशांची किती नाणी म्हणजे 1 रूपया? खालील चौकोनात नाण्यांची चित्रे काढा.

= ₹1 किंवा 100 पैसे

B. 20 पैशांची किती नाणी म्हणजे 1 रूपया?

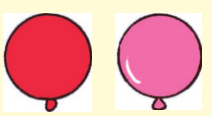
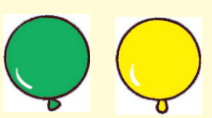

फुगे फोडा.

मटरूला फुगे फोडण्याचा खेळ दिसला, 10 रूपये देऊन त्याला 3 वेळा फुगे फोडण्याची संधी मिळेल. मटरू किती पैसे जिंकतो ते बघूया.

A. खाली दाखवलेले फुगे फोडले तर मटरूला किती पैसे मिळतील ?

	₹ 3
	
	
	

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

B. खाली दिलेली रक्कम मिळवायची असेल तर त्याला कुठले फुगे फोडावे लागतील ते काढा आणि रंगवा.

	₹17
	₹22
	₹31

C. जास्तीत जास्त रक्कम जिंकण्यासाठी तुम्ही कोणत्या 3 वेगळ्या रंगांच्या फुग्यांवर नेम धराल ? काढा आणि रंगवा.

जिंकलेली एकूण रक्कम =

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

D. जर मटरूला 4 वेळा संधी मिळाली असती तर कुठले वेगळ्या रंगाचे 4 फुगे फोडल्यावर त्याला जास्तीत जास्त रक्कम मिळाली असती ? काढा आणि रंगवा.

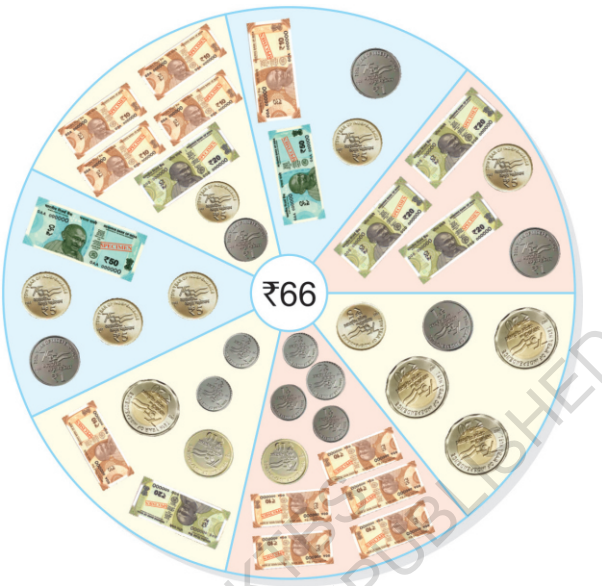
जिंकलेली एकूण रक्कम =

चला करून बघूया.

₹. 66 वेगवेगळ्या प्रकारे कसे देता येतील ते बघूया.

© KSTB NOT TO BE REPUBLISHED

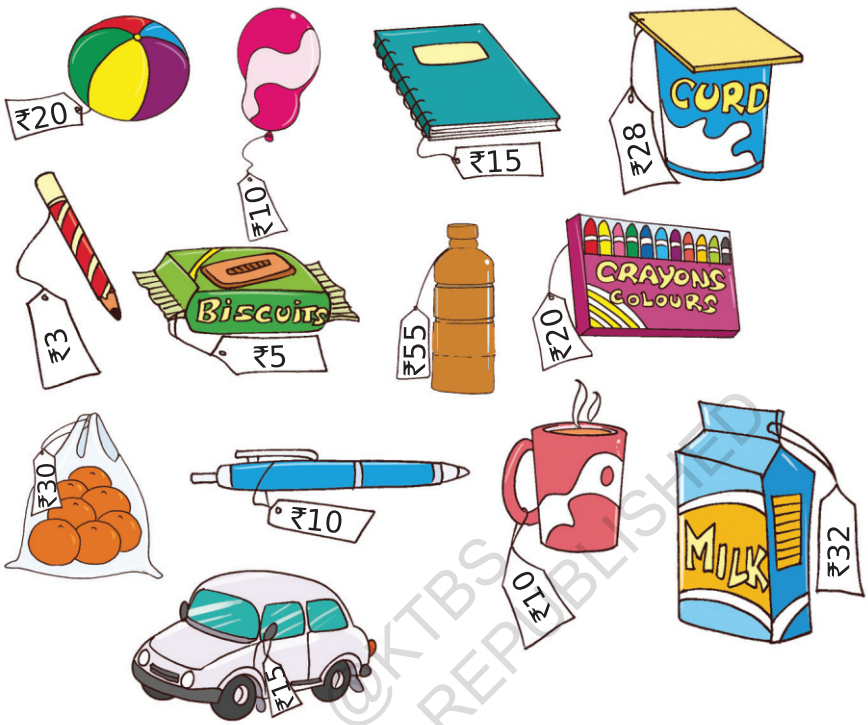
दिलेली रक्कम मिळविण्यासाठी वेगवेगळ्या जोडण्या करा.

	₹1	₹2	₹5	₹10	₹20	₹50
₹54	—	2	—	3	1	—
₹85						

चला खरेदी करूया.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

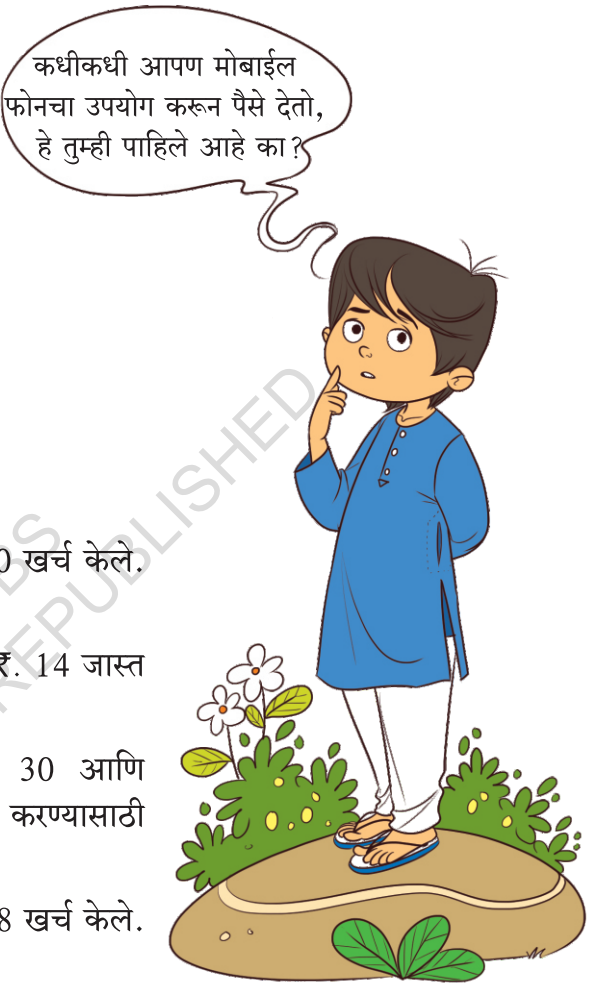
वस्तू	या वस्तू विकत घेण्यासाठी लागणारी रक्कम	तुमच्याकडे असणारी रक्कम	पैसे उरले/आणखी पैसे लागले
	₹ _____		₹ _____
	₹ _____		₹ _____
	₹ _____		₹ _____

चला करून बघूया.

₹ 1 8		₹ 1 5	
+ ₹ 3 2		+ ₹ 2 7	
₹ 4 7		₹ 2 2	
+ ₹ 5 0		+ ₹ 3 5	

A. जयंतने पेनसाठी ₹. 25 आणि वह्यांसाठी ₹. 40 खर्च केले. त्याने एकूण किती रक्कम खर्च केली?

B. मीराकडे ₹. 43 आहेत. कनिकाकडे मीरापेक्षा ₹. 14 जास्त आहेत. तर कनिकाकडे किती पैसे आहेत?

C. पावाच्या एका पाकिटाची किंमत आहे ₹. 30 आणि चॉकलेटची किंमत आहे ₹. 60 हे पदार्थ खरेदी करण्यासाठी विवेकला किती रूपये लागतील?

D. अजयकडे ₹. 58 आहेत. त्याने बाजारात ₹. 48 खर्च केले. आता त्याच्याकडे किती पैसे राहिले?

© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

योजना कार्य

जेव्हा तुम्ही आई-बाबांसोबत बाजारात किंवा दुकानात जाल, तेव्हा तुम्ही विकत घेतलेल्या वस्तूंची यादी आणि खर्च केलेल्या पैशांचा हिशोब करा.

अशा आणखी गोष्टींची कल्पना करा आणि मुलांना विचारा की त्यांना बेरीज करावी लागेल की वजाबाकी पैशांच्या बचतीचे महत्त्व चर्चेतून मुलांच्या लक्षात आणून द्या.

11 माहिती हाताळणे

QRickit

0224CH11

आवडते रंग

चला करून बघूया.

चित्र बघा. तक्ता पूर्ण करा आणि गाळलेल्या जागा भरा.

रंग	लाल	हिरवा	निळा	पिवळा
मुलांची संख्या				

A. ..... हा सर्वात जास्त आवडणारा रंग आहे.

B. ..... हा सर्वात कमी आवडणारा रंग आहे .

C. पिवळा रंग हा ..... पेक्षा जास्त आवडणारा रंग आहे.

D. ..... रंग हा हिरव्यापेक्षा जास्त आवडणारा रंग आहे.

E. ..... रंग हा ..... पेक्षा कमी आवडणारा रंग आहे.

@KEYS NOT TO BE REPUBLISHED

पिकनिक दिवस

मुले फळे खाण्याचा पुरेपूर आनंद घेत आहेत. ती त्यांची आवडती फळे खात आहेत.

चला करून बघूया.

तक्ता पूर्ण करा आणि गाळलेल्या जागा भरा.

फळे				
मुलांची संख्या				

A. चित्रात किती मुले दिसत आहेत? .....

B. सफरचंद किती मुलांना आवडते? .....

C. ..... हे सर्वात जास्त आवडणारे फळ आहे.

D. ..... हे सर्वात कमी आवडणारे फळ आहे.

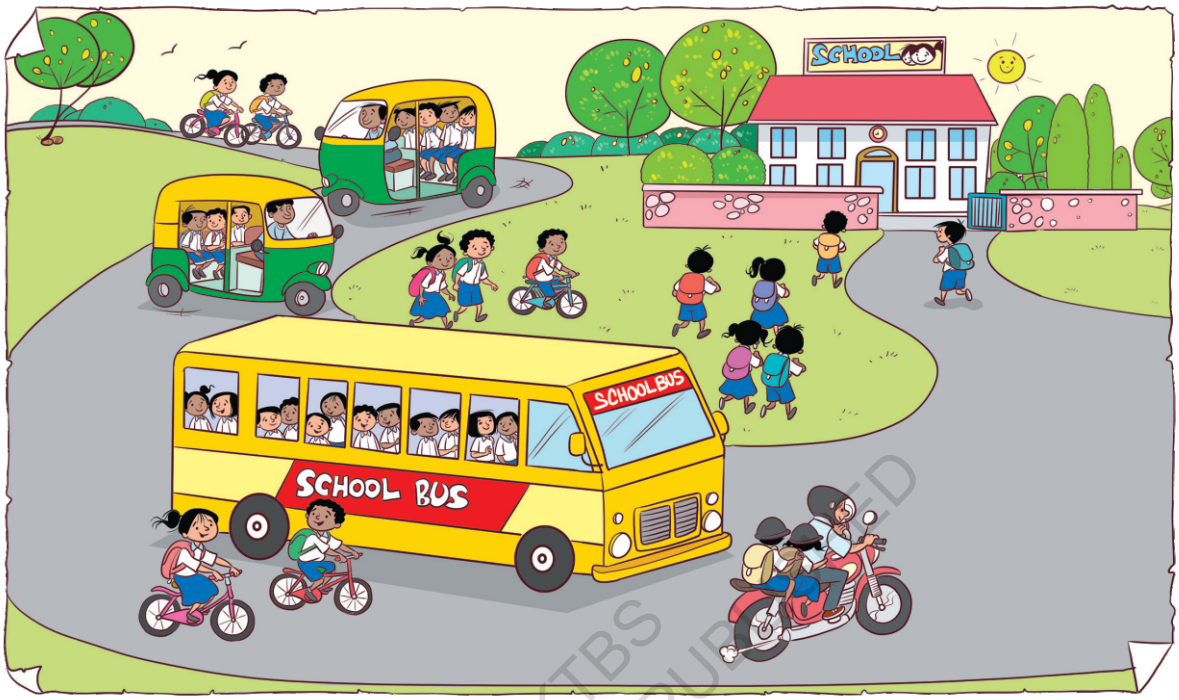
E. पेरू आवडणाऱ्या मुलांची संख्या सफरचंद आवडणाऱ्या मुलांच्या संख्ये ..... (पेक्षा जास्त/पेक्षा कमी/एवढीच) आहे.

F. सफरचंद आवडणाऱ्या मुलांची संख्या केळे आवडणाऱ्या मुलांच्या संख्ये ..... (पेक्षा जास्त/पेक्षा कमी/एवढीच) आहे.

G. संत्रे आवडणाऱ्या मुलांची संख्या किवी आवडणाऱ्या मुलांच्या संख्ये ..... (पेक्षा जास्त/पेक्षा कमी/एवढीच) आहे.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चित्राबद्दल चर्चा करा आणि तक्त्यामधील गाळलेल्या जागा भरा.

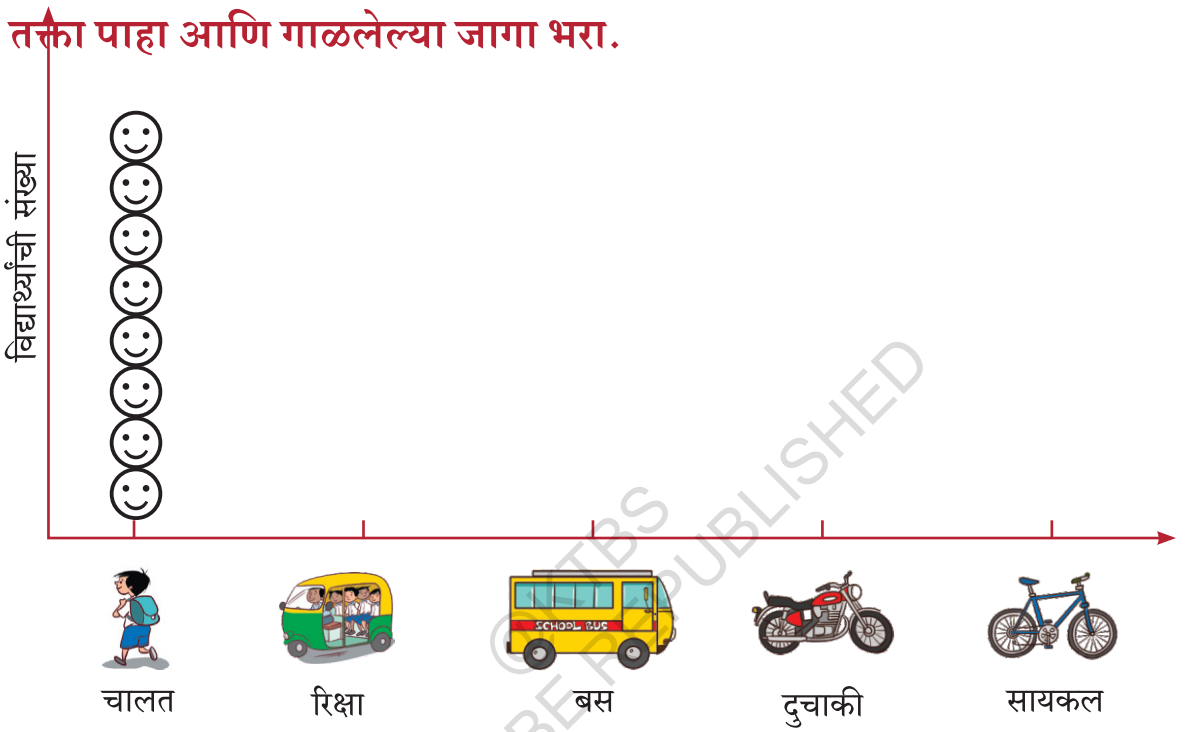
शाळेत येण्यासाठी प्रवासाचे वाहन	विद्यार्थ्यांची संख्या
	8
	
	
	
	

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

तक्ता पहा आणि वेगवेगळ्या वाहनांनी शाळेत येणाऱ्या मुलांची संख्या दाखवण्यासाठी आलेखामध्ये तितके चेहरे ( ) काढा. (= 1 विद्यार्थी).

तक्ता पाहा आणि गाळलेल्या जागा भरा.

© NCTBS NOT TO BE REPUBLISHED

A. ..... शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या सर्वात जास्त आहे.

B. ..... शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या सर्वात कमी आहे.

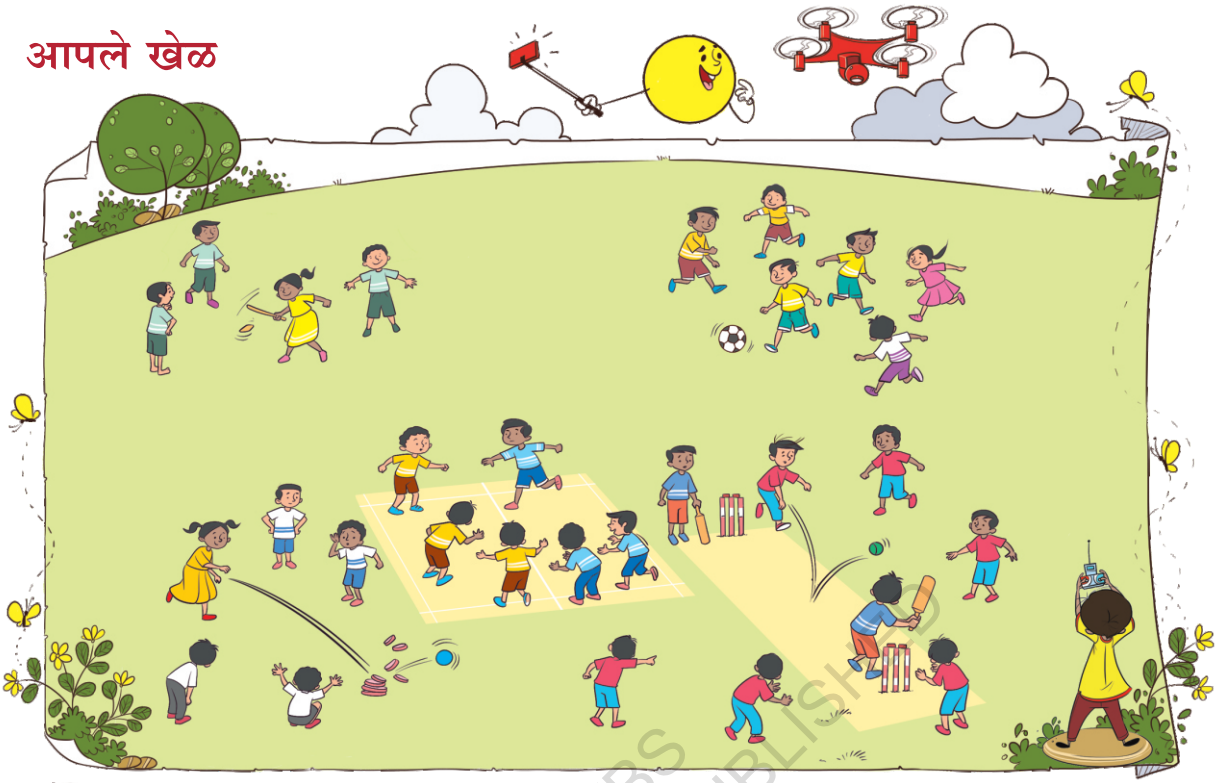
C. बसने शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या सायकलने शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या संख्येपेक्षा ..... (जास्त/कमी) आहे.

D. दुचाकीने शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या सायकलने शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या संख्येपेक्षा ..... (जास्त/कमी) आहे

E. ..... शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या ..... शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या संख्येपेक्षा कमी आहे.

F. ..... शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या ..... शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या संख्येपेक्षा जास्त आहे.

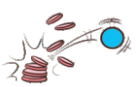
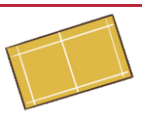
आपले खेळ

चला करून बघूया.

चित्र बघा आणि तक्त्यामधील गाळलेल्या जागा भरा.

खेळ	विद्यार्थ्यांची संख्या
	
	
	
	
	

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

तक्ता पहा आणि मुलांची संख्या दाखवण्यासाठी आलेखामध्ये तितके चेहरे (☺) काढा.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

A. ..... हा सर्वात जास्त आवडणारा खेळ आहे.

B. ..... हा सर्वात कमी आवडणारा खेळ आहे.

C. लगोरी हा ..... पेक्षा जास्त आवडणारा खेळ आहे.

D. ..... हा फुटबॉलपेक्षा जास्त आवडणारा खेळ आहे.

चला करून बघूया.

A. जास्त आवडत्या भाज्यांबद्दल तुमच्या वर्गात आणि मित्रमंडळींमध्ये चर्चा करा. तक्ता पूर्ण करा.

आवडती भाजी				
मुलांची संख्या				

B. तक्ता वाचा आणि गाळलेल्या जागा भरा.

i. ..... ही सर्वात जास्त आवडणारी भाजी आहे.

ii. ..... ही सर्वात कमी आवडणारी भाजी आहे.

iii. ..... ही ..... पेक्षा जास्त आवडणारी भाजी आहे.

iv. ..... ही ..... पेक्षा कमी आवडणारी भाजी आहे.

C. तुमच्या मित्रमैत्रिणींना त्यांच्या कुटुंबात राहणाऱ्या लोकांची संख्या विचारा. गाळलेल्या जागा भरा.

i. बहुतेक सर्व घरांतील सदस्यांची संख्या ..... आहे.

ii. एका घरात राहणाऱ्यांची सर्वात कमी संख्या ..... इतकी आहे.

iii. ..... कुटुंबामध्ये सदस्यांची संख्या 4 आहे.

iv. ..... कुटुंबांमध्ये सदस्यांची संख्या 4 पेक्षा जास्त आहे.

एकत्र राहणाऱ्या कुटुंबीयांची संख्या	कुटुंबांची संख्या
1 माणूस	
2 माणूस	
3 माणूस	
4 माणूस	
5 माणूस	
_____	
_____	

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

योजना कार्य

तुमच्या जवळ राहणाऱ्या कुटुंबांना भेट देऊन किती कुटुंबांमधले आजी-आजोबा त्यांच्याबरोबर राहतात याचा शोध घ्या तक्त्यात भरण्यासाठी मिळालेल्या माहितीची नोंद

कुटुंबासोबत राहणारे	आजी-आजोबा	फक्त आजी	फक्त आजोबा	आजी-आजोबा सोबत राहत नाहीत
कुटुंबांची संख्या				

तुम्ही किती कुटुंबांना भेट दिली? _____

आजी-आजोबांबरोबर राहणारी कुटुंबे किती आहेत? _____

फक्त आजी किंवा आजोबांबरोबर राहणारी कुटुंबे किती आहेत? _____

आजी-आजोबा सोबत राहत नाहीत अशी कुटुंबे किती आहेत?

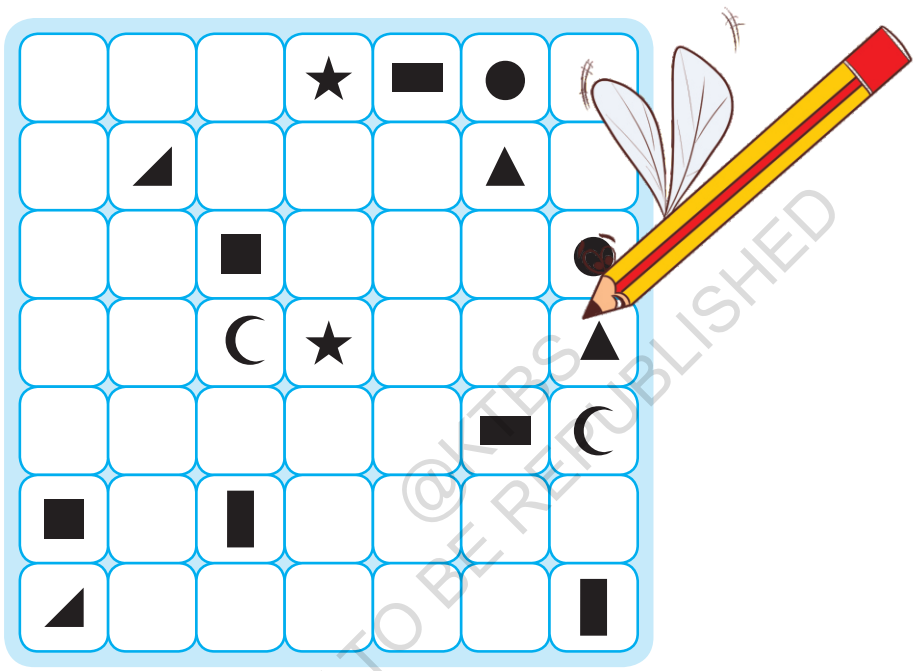
कुटुंबांना भेट देण्याआधी तुम्ही त्यांना जे प्रश्न विचारणार आहात, त्यांच्याबद्दल वर्गात चर्चा करा.

कोडी

A. सारख्या आकारांच्या जोड्या रेषांनी जोडा. रेषांनी एकमेकांना छेद द्यायला नको. तसेच रेषा तिरक्या नको.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

B. आकृतीबंध पूर्ण करा.

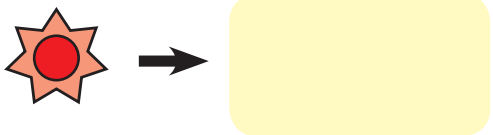
2	+		=	4
		+		
		1		
1	+	3	=	

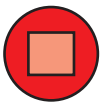

C. विचार करा आणि पूर्ण करा.

i.

(a)
(b)
(c)
(d)

ii. ८ → 5

९ →

7 →

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

D. संख्या शोधा.

एक संख्या मनात धरा

तिची दुप्पट करा.

आठ त्यामध्ये मिळवा.

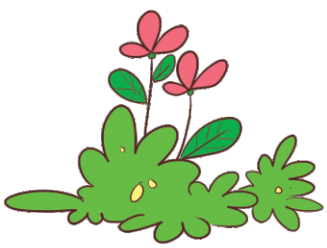
मिळालेल्या संख्येच्या निम्मी संख्या वजा करा.

मनात धरलेली संख्या वजा करा.

उत्तर 4 आले ?

ही युक्ती वापरून मित्रांना चकित करा.

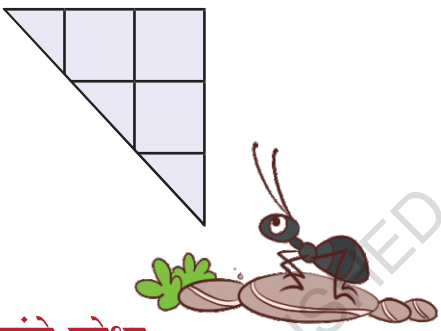

E. चित्र पहा. मुंगीला कोणकोणत्या मार्गांनी तिच्या घराकडे (वारुळाकडे) परत जाता येईल ?

F. 11 ते 20 पर्यंतच्या संख्यांची नांवे शोधा.

रा	वी	ध	स	दो	ऊ	स	पा	स	अ	अ
पा	ध	स	दी	ऊ	स	पा	स	अ	अ	न
स	ज	वी	प	सो	ळा	स	ह	र	र	ज
रा	बा	ए	ते	ध	ज	श	त	पा	त	रा
र	ऊ	को	त	रा	रा	अ	ठ	रा	ध	ज
ज	बा	णी	वी	बा	रा	हा	र	ज	आ	न
ध	ऊ	स	पा	स	दो	ऊ	स	आ	त	रा
आ	ज	चो	दा	आ	न	अ	क	रा	आ	न
क	ध	स	दी	ऊ	स	पा	स	अ	अ	त
ए	रा	वी	ध	स	दो	ऊ	स	पा	स	अ

© KSBS NOT TO BE REPUBLISHED

G. सावली ओळखा.

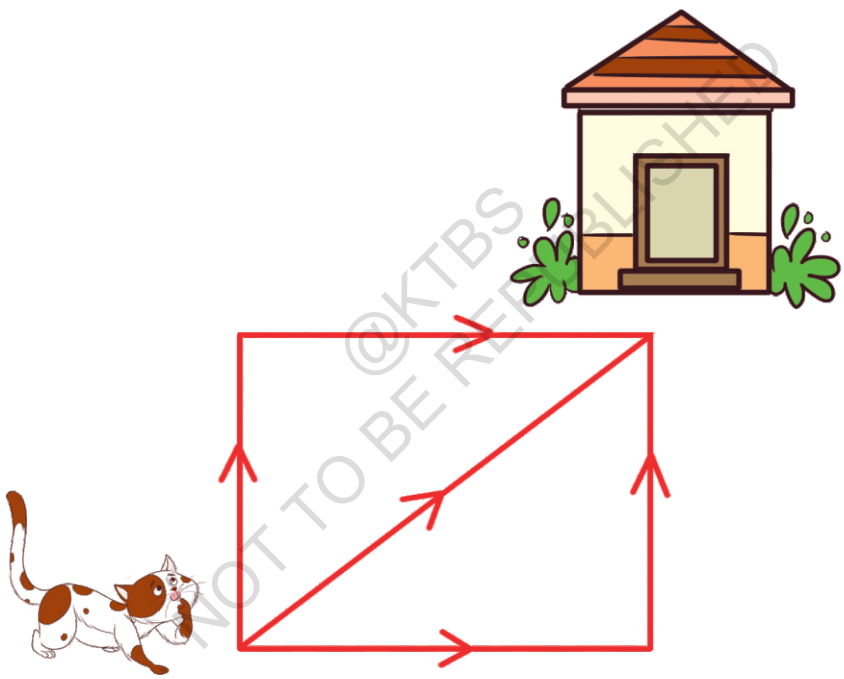

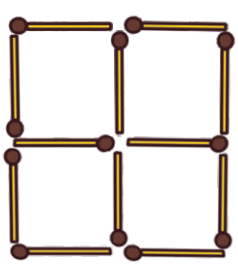

H. मांजरीला कोणकोणत्या मार्गांनी तिच्या घराकडे परत जाता येईल ?

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

I. दोन काड्या काढून दोन चौरस राहतील असे करा.

J. मी कोण ?

मी सायकलला असतो,

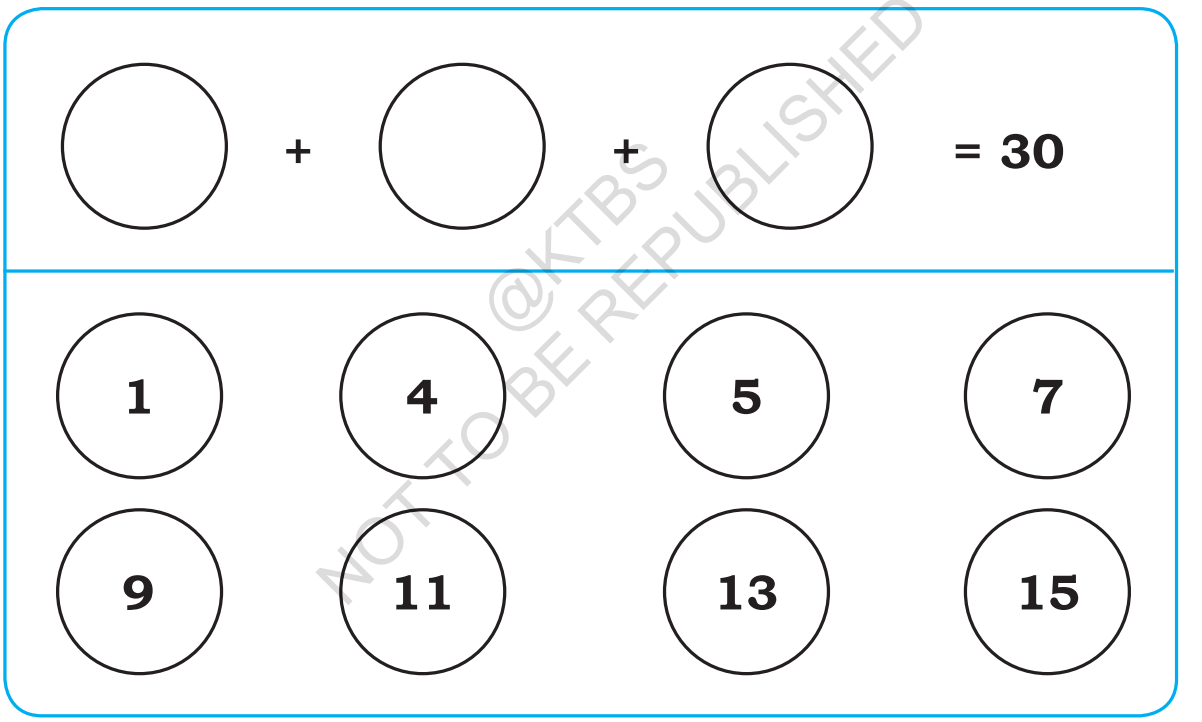
कार आणि बसलाही असतो,

सगळ्या वाहनांना मी पळवतो,

मी सपाट झालो तर त्यांना हलताच येत नाही.

माझा आकार कसा असतो ?

K. बेरीज 30 होण्यासाठी तुम्ही कोणते चेंडू निवडाल ?

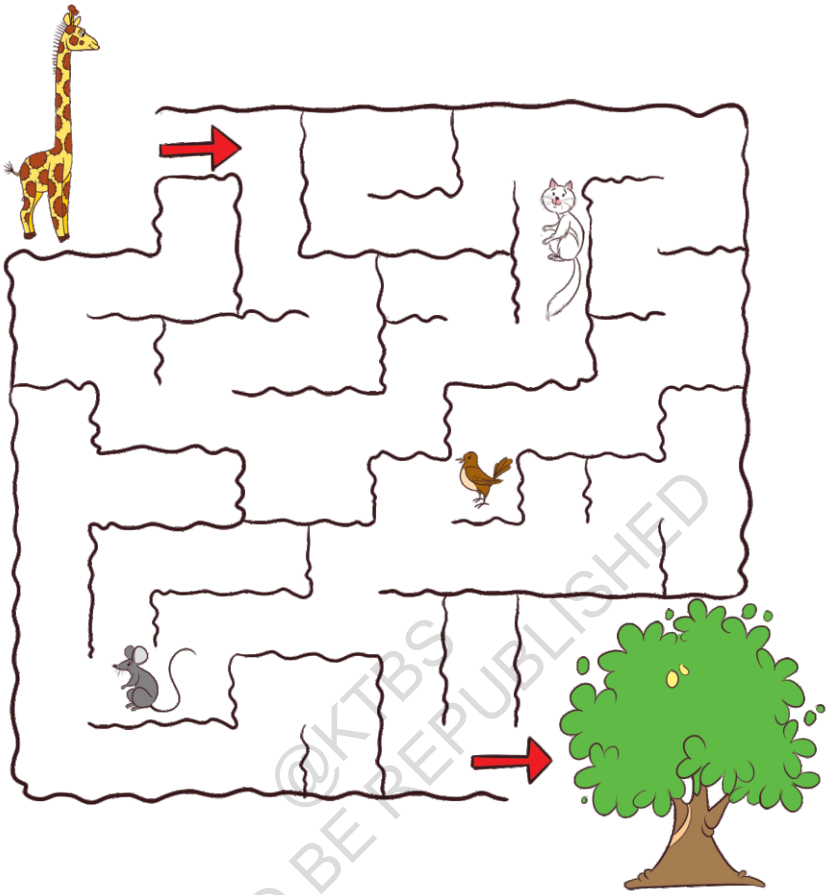

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

L. फक्त एक अंक वापरून दोन वेगळ्या दोन अंकी संख्या तयार करा.

M. भुकेल्या जिराफाला झाडापर्यंत पोहोचण्यासाठी रस्ता दाखवा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

N. वरील चित्र पाहा आणि उत्तरे लिहा.

i. रस्त्यावर जिराफाला आधी कोण भेटेल?

_____

ii. रस्त्यावर जिराफाला शेवटी कोण भेटेल?

_____

iii. तुम्ही कधी घरी जायचा रस्ता विसरला आहात का?

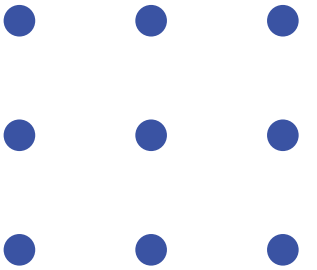
_____

iv. घरी जाण्याचा रस्ता लक्षात ठेवण्यासाठी तुम्ही काय करता?

_____

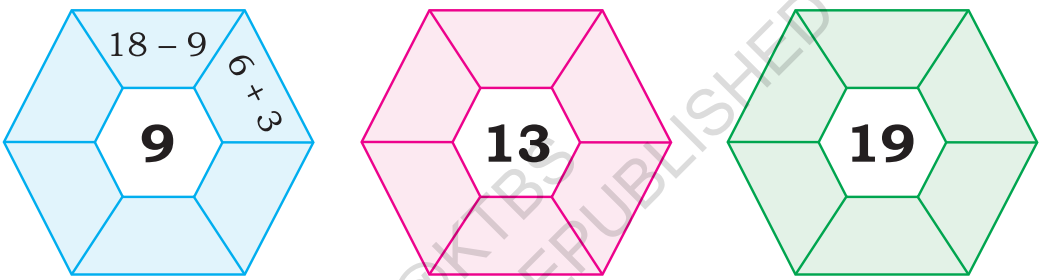

O. खाली दिलेले ठिपके जोडून किती आयत तयार करता येतील ?

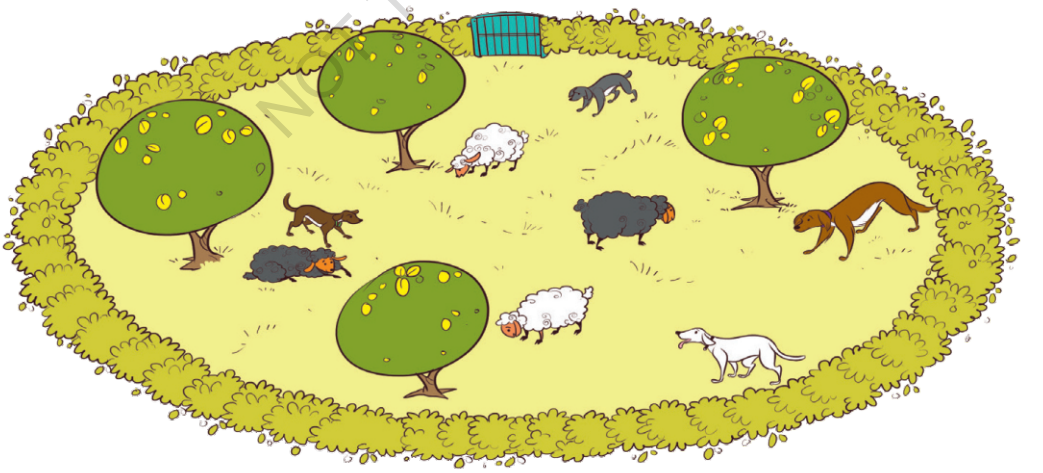
लक्षात घ्या– चौरस हा सुद्धा आयताचा एक प्रकार आहे.

P. बेरीज किंवा वजाबाकीच्या स्वरूपात हे लिहून पूर्ण करा,

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Q. एका मेंढपाळाकडे 4 मेंढ्या आणि 4 कुत्रे आहेत. प्रत्येक भागात 1 झाड, 1 मेंढी आणि 1 कुत्रा येईल, अशाप्रकारे बागेचे 4 भाग करा.

R. मी कोण ? (आरशात बघितले तर कळेल)

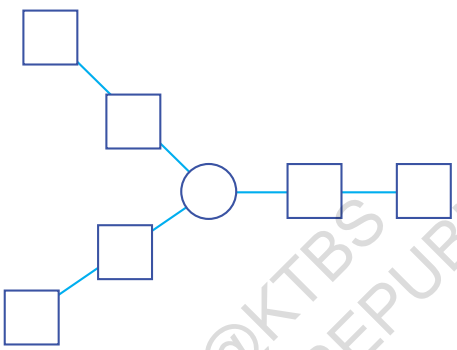
i. ५ ५

ii. ३ ४

iii. ७ ७

iv. १ २

S. तिन्ही बाजूंची बेरीज सारखी येईल अशा प्रकारे 1 ते 7 आकडे चौकटीमध्ये भरा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

T. 6 मीटर लांबीच्या कपड्याचे तुकडे करायचे आहेत. दर वेळी 1 मीटर कापत गेलो, तर किती वेळा कापावे लागेल ?

U. मी एक संख्या मनात धरली आणि तिची दुप्पट केली असता उत्तर 18 आले असे असेल तर ती संख्या कोणती होती ?

V. कॅल्क्युलेटरच्या 10 कळा दाबून 28 आणा.

Sexual Abuse of Children and Punishments under the Protection of Children from Sexual Offences Act, 2012

As per Section 2(d) of the POCSO Act, 2012,
A "Child" means any person below the age of 18 years.

Sexual Offence	Punishment
Penetrative Assault – Any person who commits penetrative sexual assault on a child. (Section 3)	Rigorous imprisonment not less than 10 years, which may extent to life imprisonment, and fine. (Section 4)
Aggravated Penetrative Sexual Assault – Penetrative sexual assault committed under aggravated circumstances. (Section 5)	Rigorous imprisonment not less than 20 years, which may extend to life imprisonment or death, and fine. (Section 6)
Sexual Assault – Touching the private parts of a child or making the child touch any person for sexual intent. (Section 7)	Imprisonment not less than 3 years, which many extents to 5 years, and fine. (Section 8)
Aggravated Sexual Assault – Sexual assault committed under aggravated circumstances. (Section 9)	Imprisonment not less than 5 years, which may extend to 7 years, and fine. (Section 10)
Sexual Harassment of a Child (Section 11)	Imprisonment which may extend to 3 years, and fine. (Section 12)
Use of a Child for Pornographic Purposes (Section 13)	Imprisonment up to 5 years and fine; higher punishment for subsequent offences. (Section 14)
Storage or Possession of Pornographic Material Involving a Child (Section 15)	Imprisonment and fine as prescribed, which may extend to 3 years.
Abetment of an Offence under POCSO (Section 16)	Punishment prescribed for the offence abetted. (Section 17)

Necessary Steps to Be Taken in Case of Sexual Abuse of a Child

- Any person having knowledge of a sexual offence must report the matter immediately to the Special Juvenile Police Unit (SJPU) or the Local Police Station. (Section 19)
- The Child shall be produced before the Child Welfare Committee (CWC) or the Special Court within 24 hours for care and protection.
- The child shall be provided medical examination and treatment immediately, free of cost., at the nearest hospital.
- In case of a girl child, medical examination shall be conducted by a female doctor, as far as possible, in the presence of parents or a trusted person. (Section 27)
- The identity of the child shall not be disclosed through any media, including name, address, photograph, or any identifying details. (Section 23)
- As per Rule 7 of the Protection of Children from Sexual Offences Rules, 2020, where an interim compensation to meet the immediate needs of the child.
- As per Section 44 of the Protection of Children from Sexual Offences Act, 2012, the Karnataka State commission for Protection of Child Rights (KSCPCR) shall monitor the effective implementation of the provisions of the Act.

Our Commitment
Towards a Violence-Free and Child-Sate Society

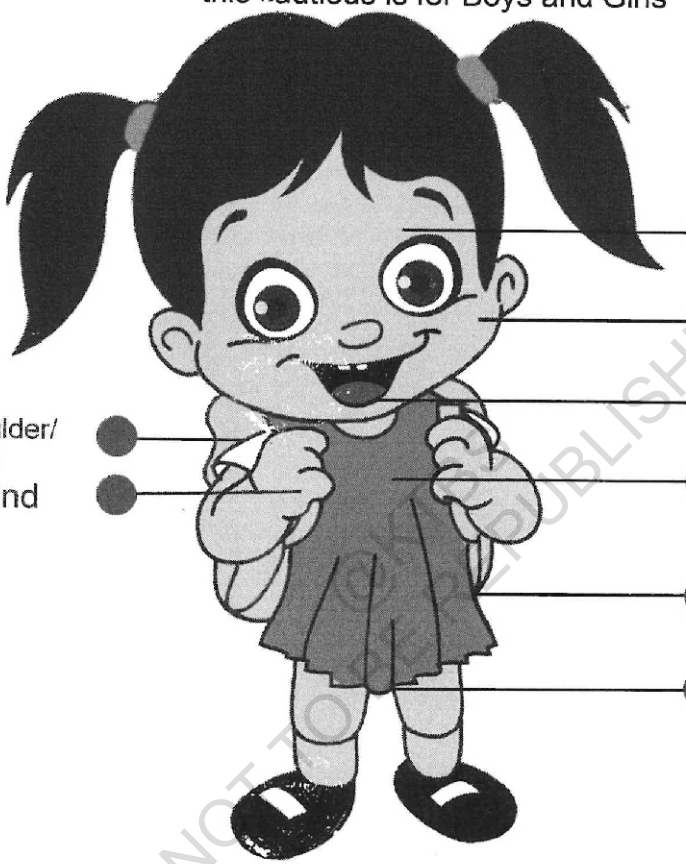
NOT TO BE PUBLISHED

Children be cautious !!! Be alert

Your body belongs only to you, You have all the rights to keep safe and protect it always.
Safe and Unsafe touches on your body

See the picture and understand

this cautious is for Boys and Girls

NOT TO BE PUBLISHED

Unsafe Touch (BAD TOUCH) - parts of your body where nobody should touch (except parents and in their presence only doctors can touch)

Safe touch (GOOD TOUCH) -can touch only when required

When you feel Unsafe Touch or any other mischief, please Say loudly NO.. Don't.. Stop it..and Scream, push the person aside and move to a safer place, be brave and inform about it, to your parents & Trusted adult and register a complaint

Published by :Distict Administration -08532-229011, Zilla Panchyat-228448
Department of Police -235635/ 235001 / 235100 / 100 /1091 District Child Protection Unit-280670,
Department of Women and Child Develpoment-225292, Unicef Child Protection Project -230610. Raichur

Be Smart, Be Safe, Be Happy

Picture courtesy : Prajavani, Bhoomika 26-07-2014

unicef

NOTE

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED